Arad, XXXXII. évf. 108-ik szám — Egyes példány ára 5 lei, vasárnap 6 lei. — 1927 május 17. Kedd.

Szerkesztőség: Arad, Acsev.-palota.
Kiadóhivatal: Aradi Nyomda Vállalat. Bulev. Regele Ferdinand 4/22 (József főherceg-ut.)
Sürgönycím: Közlöny, Arad.
Telefonszám: Szerkesztőség és kiadóhivatal 151.
Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETES
HELYBEN ÉS VIDÉKEN
Egész évre ... ... 960 Lei
Fél évre ... ... 480 Lei
Negyed évre ... ... 240 Lei
Havonta ... ... 80 Lei
Hirdetések díjszabás szerint

Egyes szám ára 5 lei, vasárnap 6 lei.
Bucurestiben 50 banival több

Sorsdöntő barátság.

Az utódállamok nyolcéves fennállása óta immár kilencedszer ültek össze Románia, Csehszlovákia és Jugoszlávia külügyminiszterei Joachimsthalban. Kétségtelen, hogy a most befejezést nyert kisantantkonferencia döntő jelentőségü lesz a következő évtizedek közép- és keleteurópai politikájának alakulásában. Nyolc esztendei fegyverbarátság után a szövetséges utódállamok külügyminiszterei ismét a kisantant egységét demonstrálták és — mint a nyilatkozatok mondták — minden ellenkező hiresztelésel szemben bizonyságot tettek arról, hogy a védelmi célokért alakult szövetségi szervezet átütő ereje ma is változatlan.

Az ilyen konferenciák diplomáciai nyelve ugyan nem mindig érthető az egyszerü ujságolvasók előtt, akik figyelmet szentelnek a külpolitika sorsdöntő eseményeire, de a konferenciáról kiadott hivatalos kommünikékből mintha az érződnék ki, hogy a kisantant külügyminisztereit az általános békevágy hatja át. Kinyilatkoztatta a konferencia, hogy a kisantant Franciaországgal és Angliával szemben őszinte barátsággal viseltetik, Olaszországgal is szivélyes a viszony, ugyszintén Németországgal is barátságos kapcsolatok állanak fenn. A kisantant Lengyelországgal és Ausztriával is jóviszonyban akar maradni. Mitilineu, Románia külügyminisztere fejtette ki, hogy a kisantant milyen magatartást tanusit Magyarországgal szemben.

Bennünket, utódállambeli magyar kisebbségeket fokozottabb mértékben érdekel a kisantant külpolitikájának az a része, amely a Magyarországgal való kapcsolatokra vonatkozik. A külügyminiszterek a joachimsthali konferencián hangsulyozták, hogy az a hangulatváltozás, amely Magyarországgal szemben 1924. óta egész Európában bekövetkezett, maradandó természetü és azon a helyes felismerésen alapul, hogy Magyarország, amint a multban nem volt, ugy a jövőben sem lesz az európai béke megzavarója. Ma, közel tiz évvel a háboru befejezése után, elmult annak a háborus pszichozisnak az utolsó maradványa is, amely sokáig zavarta a békés együttmüködés lehetőségét. Ezt jól tudják a kisantant külügyminiszterei és a mostani konferencia hangulatából is azt látjuk, hogy nincs messze az idő, amikor az utódállamok kormányai különböző, gazdasági természetü megállapodásokon tul is felismerik a parancsoló szükségességét annak, hogy a szomszédos Magyarországgal őszintén szorosabbra füzzék az önként kinálkozó kapcsolatokat. Különösen áll ez Romániára, amelynek a félkörben övező szláv gyürüből csak Magyarországon keresztül van utja Európa felé. Románia tehát az egyre változó külpolitikai eshetőségek figyelembevételével helyesen teszi, ha ezt a Magyarországon át vezető utat már most biztositja magának.

Ennek pedig első lépése a Romániában élő magyar nemzeti kisebségekkel eddig követett politikájának alapos reviziója volna. Ez a lépés a gazdasági szerződéseknél is hatékonyabb módon készitené elő azt az atmoszférát, amelyben a lelkek teljes kibékülése lehetővé válik és a két, egymásrautalt szomszédállam egy táborban küzdhet a közös célok érdekében. Hisszük, hogy nincs messze ez az idő, a melyet most a joachimsthali konferencia is megröviditett.

Harc a tisztviselői fizetések körül.

A liberálispárt nem szavazza meg a javaslatot.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósitójának távirata.) A kamara vasárnap délután 4 órakor ülést tartott Bardescu elnökletével. A jegyzőkönyv felolvasása után Raducanu kéri az ülés elnapolását határozatképtelenség miatt. Madgearu és Joanitescu csatlakoznak a kérelemhez és kifogásolják, hogy a képviselők egy része az ülések helyett a lóversenyeket látogatja. Az elnök kijelenti, hogy a Ház határozatképes és Madgearunak adja meg a szót a tisztviselői fizetések rendezéséről szóló javaslat általános vitájában. Madgearu szerint a törvényjavaslat nem oldja meg a tisztviselői fizetések problémáját. A kormánynak előbb a tisztviselői szolgálat ágazatait kellene megszervezni, nem pedig különböző kategóriákba sorozni a hivatalnokokat. A javaslatot nem fogadja el. Buzetescu nemzeti-parasztpárti dicséri Manoilescut, de a törvényjavaslatot nem tartja jónak, mert az nem fogja elérni a kivánt célt.

A kamara ma délelőtti ülésén Raducanu interpellál Condrache pap Negulesti községben elkövetett bünczselekményei ügyében és bünvádi eljárás meginditását kéri. Madgearu felvilágositást kér, hogy milyen alapon neveztek ki Románia londoni kereskedelmi attaschéjává egy tanulatlan és képzetlen ifjut, akinek egyedüli kvalifikációja az, hogy egy kormánypárti szenátor unokája. Ezután folytatják a tisztviselői fizetések egységesitéséről szóló javaslat vitáját. Coltor kormánypárti a javaslat melett, Hanes a javaslat ellen beszél. A délutáni ülés napirendjén is a tisztviselői fizetések harmonizálásáról szóló javaslat általános vitája szerepel. Bratianu Vintila a szónok, aki hosszabb expozéban fejti ki, hogyan képzelik a liberálisok a köztisztviselők fizetésének harmonizálását. Rámutat az állam nagy szükségleteire és birálja a kormánynak a harmonizálás kérdésében elfoglalt álláspontját. Kifejti, hogy a javaslat nem felel meg a szükségletnek és nem vezet harmonizálásra. Birálja a birák és tanitók inkadrálását. A javaslat nem teremt normális helyzetet, a kormánynak nincs programmja a tisztviselői szolgálat organizálása ügyében. A kormány által készitett hierarchia elhibázott és a tisztviselők között irigységet fog kelteni. A liberális párt nem szavazza meg a javaslatot, amelyet az állam érdekére veszélesnek tekint.

A szenátus ülésén Harsia a marosmegyei hadiözvegyek kárára elkövetett szabálytalanságokról beszél. Cialicov kéri Georgescu Tulcea szenátor ellen beadott bünügyi feljelentések adatait. Javasolja, hogy becsületbiróságot küldjenek az ügy megvizsgálására.

Pacha Agostont püspökké szentelték.

Fényes egyházi ünnepségek között ment végbe a püspökké avatás. Aradiak a timisoarai püspökszentelésen.

(Saját tudósitónktól.) Vasárnap folyt le Timisoarán Pacha Ágoston püspökké szentelése és erre a napra ünnepi jelleget öltött a Bánát fővárosa. Már kora reggel megindult a hivek zarándoklása a belvárosi székesegyházba, amely zsufolásig megtelt. Megjelentek ott a polgári és katonai hatóságok vezető emberei, az összes felekezetek képviselői, a külföldi konzulok, a Magyar Párt timisoarai tagozatának képviselői, számos magyar és német politikus, a nőegyletek és a különböző városok kiküldöttei. Aradot, illetve az aradi róm. kath. egyházközséget Korossy György v. főispán, Schill József v. alispán, dr. Lőcs Rezső és dr. Szilber Ignác, Boross Iván és dr. Monay Ferenc képviselték.

A püspökszentelés.

Tiz óra tiz perckor vonult be a templomba Dolci nuncius, Niculescu és Pacha püspökök, valamint Mayer kanonok, oradeai püspöki helynök. Elől a teológusok, lelkészek, esperesek hosszu sora. A szertartás megkezdődött. Dolci nuncius nagy papi segédlettel a főoltárnál misézett, Majláth és Niculescu egy-egy mellékoltárnál. Ezután Majláth és Niculescu a főoltárhoz vezették az áldozópapi ruhában lévő Pachát és Majláth feltette a ceremóniás kérdést, hogy „emelje-e a jelenlévő áldozópapot a püspöki méltóságra". A felhatalmazó pápai bulla felolvasása után Pacha Ágoston letette a nuncius kezébe a hitvallást és a hüségesküt, majd megfelelt a szokásos 17 kérdésre, megcsókolta az érsek kezét és aztán együtt kezdték a misézést a főoltárnál. A nuncius imája alatt Pacha leborult az oltár lépcsőire és az érsek háromszor megáldotta. Olajjal felkente a püspök fejét és kezeit és ezzel Pacha Ágoston a csanádi egyházmegye tényleges püspöke lett és átvette a püspöki hatalom jelvényeit.

Az uj püspök első áldása.

Pacha ezután az első püspöki áldásban részesitette hiveit, majd Dolci mondott latin üdvözlő beszédet, aki után Blaskovics Ferenc nagyprépost üdvözölte Pachát a papság nevében. Pacha Ágoston püspök latin, roman, német és magyar nyelven válaszolt az üdvözlésekre és kifejtette, hogy ő előtte minden ember egyforma, lakjon az kunyhóban, vagy palotában és beszéljen bármilyen nyelvet. Ő benne se nézze senki a püspököt, hanem Krisztus tanitványát, aki a békességet hirdeti a katolikus sziveknek.

Üdvözlések.

A szertartás után fogadás volt a püspöki palotában, ahol Bogdan timisoarai prefektus és Dobosan timisoarai főpolgármester üdvözölték elsőnek a nunciust és az uj püspököt. A különböző küldöttségek üdvözlése után, délután két órakor 300 teritékes bankett volt a Grand Hotel télikertjében, amelyen számos felköszöntő hangzott el. Dr. Jakabffy Elemér kérdésére kijelentette a püspök, hogy nem ismerhet különbséget hivei között. A bankett fél ötkor ért véget, ami után a vendégek elutaztak Timisoaráról. Dolci nuncius ma délután utazott el Bucurestibe.

Lapunk mai száma 10 oldal.

A betétek kamatai.

Hallván arról, hogy a bankigazgatóknak a kamatleszállítás problémája fölött való aggódó tárgyalásai holt pontra jutottak, akkor, a mikor a betétkamat-kérdés került szőnyegre, azt hittem, hogy szolgálatot teszek az ügynek azáltal, hogy nyilvános vita tárgyává teszem és hogy minden kertelés nélkül feltárom a helyzet igazi képét. A magas kamatok jogosak és elviselhetők voltak a lej árfolyamának esési idején; most azonban, a lej megerősödése idején, oly teher, amely megfojtással fenyegeti az egész gazdasági életet. Mert ki kockáztatja meg, hogy befektessen kölcsönbe vett tőkéket akkor, amikor munkájának az eredménye nem elég arra, hogy viselje a két terhet: a pénz revalorizálásának arányát és a tőke kamatait? Hoztunk fel egy példát, rámutatva arra, hogy a legolcsóbb kölcsön az utolsó hat hónapon 5 százalékos havi terhet jelentett az adósra nézve. Kérdem a „betevő urat", melyik vállalat birja el ezt a rendkivül nagy terhet? E kérdésre válaszolni kellett volna és nem megkockáztatni teljesen téves állitásokat. Ily körülmények között előrelátható, hogy minden fellendülés lehetetlen, sőt az a veszedelem fenyeget, hogy az annyi áldozattal helyreállitott közgazdasági életet teljesen tönkre tesszük. És végül a betevő henye tőkéjét használó adós érdeme az, hogy a betevő pénze gyümölcsöző lesz; vajjon a betétesnek nem érdeke, hogy ne veszélyeztesse pénzének gyümölcsöző használatát? A betétes is tegye fel magának ezeket a kérdéseketé és iparkodjék becsületesen választ adni ezekre. Minden áldozatot, amit hozna, csak a saját érdekében tesz, minthogy tudvalevő dolog, hogy az adós jósága forditott arányban áll a fizetett kamatok nagyságával.

Az emlitett cikk szerzője, saját támogatására kiválasztott Fejér vezérigazgató ur előadásából egy világosan és tömören kifejezett részt, amely annyira helytálló, hogy nem tűr el emmiféle módositást. Annak a betétesnek, aki pénzét szolid banknál helyezi el, tényleg nincs semmi kockázata, tudja, hogy pénze biztos helyen van és félévenkint felveszi a kövér kamatait anélkül, hogy a feje fájna, hogy vajjon a bank miképp fogja az anyagi veszedelemnek kitett követeléseit biztositani és hogy miképp fogja a megfelelő kamatokat inkasszálni, hogy fedezhesse a regie költségeket és ezenkivül még a betéteseket is kielégitse. A kockázat csak a banké, a kamatok nagyobb része azonban csak a betéteseké.

A „valorizált" betétek elfogadása tekintetében a szerző törvénytől tiltott dolgot kér a banktól. Kéri még a stabilizálást. Vagy a valutának mai helyzete előnyösebb a betétesekre nézve, mint a stabilizálás, minthogy a valuta árfolyama állandó emelkedésben lévén; pénze napról-napra jobb lesz, mert lejünk árfolyama nem eshetik többé! Melyik bank nem fogadná e ima örömmel a „valorizált" lej-eket a mai árfolyamon? A sajtóban megjelent felelős nyilatkozatokból mindenki tudhatja, hogy a lej semmi esetre sem fog stabilizáltatni mai árfolyama alatt.

Következésképp, a betétesek helyzete minden szempontból kedvezőbb. A revalorizált valuta kizárólag és csak rájuk nézve előnyös, miért ne mondhatnának le a kamatok egy részéről, hogy ne fosszák meg pénzüket a produktivitás tulajdonságától? Miért marad meg a betétes az időket meg nem értő Harpagon álláspontján és miért helyezi többre a struccpolitikát, a szivvel és értelemmel biró embernél? A nagyon magas kamatok szedését erőltetve, alternativa elé állitja a bankokat, hogy a forgalom redukálása és a tisztviselők elbocsátása által mondjanak le inkább a betétekről. A munkanélküliek számának szaporodásával növekszik a nyomor és sulyosbodik a helyzet, amiből komplikációk származhatnak, amelyek más uton épen a kapitalista érdekeket fogják veszélyeztetni. Ha jól meggondoljuk, azt a szomoru tényt állapithatjuk meg, hogy kevés aradi bank rendelkezik olyan saját tőkével, melynek jövedelmeiből fedezhetnék regie költségeiket, arról nem is szólva, hogy osztalékot is fizethessenek. Következésképen, miért akarják a betétesek szoritani a bankokat, amelyek — ismétlem — a legnagyobb kárt szenvedték valutánk elértéktelenedése miatt.

Természetes, hogy a kamatkérdés nagy fontosságánál fogva a Kereskedelmi és Iparkamara közeli munkaprogrammján is szerepelni fog. A megoldás megkönnyitésére irányuló kisérletek a sajtó segitségével és a közvélemény támogatásával, teljesen összhangban vannak a kereskedelem szabadságának elvével a közgazdasági életben is, melyért a Kamara annyiszor expouálja magát közbenjárásai alkalmával. Ezen szabadság megvédése jellemzi majd minden ténykedését. Nem szeretnők kérni az uzsora törvény alkalmazását, minthogy azonban a kamatleszállitás égetően aktuális kérdés, ha kölcsönös megértés által nem érhető el a kivánt cél, a Kamara kénytelen lesz javasolni az illetékes fórumoknak, hogy léptessék életbe az uzsoratörvény rendelkezéseit, minthogy nem nézheti ölbetett kézzel, hogy a vámpirok szivják a legaktivabb társadalmi réteg vérét.

Păcuraru Brutus.

Készséggel helyt adtunk az aradi kereskedelmi és iparkamara főtitkára részéről hozzánk beküldött fenti véleményünk. Csupán egyes személyeskedő pontok maradtak el, mert ugy gondoljuk, hogy a különböző nézetek tárgyilagos tisztázása körül agresszivitásra, vagy személyeskedésre szükség nincs.

A cikkiró ur, akinek helyes céljait mi föltétlenül elismerjük, „henye tőkének" nevezi a betétesek megtakaritott filléreit. Ez a kifejezés ismeretes a szociálista tanokból. Csakhogy a tőkés, ha nem nyujtanak neki ellenértéket, talán mégis inkább stabil, szilárd valutába fogja elhelyezni „henye tőkéjét", mint ingadozóba.

Mert azt a kategorikus állitást, hogy *„a lej árfolyama nem eshetik többé"* — talán akkor se váltanák be készpénzre az aradi bankok, ha a régi próféták föltámadnának és zsirójukkal látnák el ezt a váltót.

Egyébként, mivel az *Aradi Közlöny* a legválságosabb időkben is hirdetője volt a lej iránti bizalomnak: lelkünk egész melegével óhajtjuk, hogy a fenti cikk tiszteletreméltó irójának mindenben igaza legyen.

Véget ért a kisantant-konferencia

Mitilineu külügyminiszter nyilatkozata a Magyarországgal való megegyezésről.

(Az Aradi Közlöny prágai tudósitójától.) A kisantantkonferencia befejeződött. A konferencia berekesztéséről a sajtó számára a következő kommünikét adták ki: Az értekezlet a konferencia harmadik napján, vasárnap, május 15-én 9 óra 30 perctől déli 12 óráig tartott. A külügyminiszterek elsősorban kizárólag a kisantant államait érdeklő kérdésekkel foglalkoztak a legbarátságosabb szellemben és azzal a törekvéssel, hogy azokat gyors és kedvező megoldáshoz vezessék. Ezután megállapitották a jelenlegi gazdasági helyzet nehézségeinek nagy jelentőségét és annak szükségét, hogy ezeknek is kedvező megoldást keressenek és számba véve a kapcsolatokat, amelyek ezeket a problémákat az általános politikai helyzethez kötik, a három külügyminiszter eszmecserét folytatott a felett, hogy ezeket a problémákat államaik jövő gazdasági kapcsolatainak, valamint a szomszédos államokkal való kapcsolatok alapjává tegyék. A három külügyminiszter legközelebb szeptemberben, a Népszövetség genfi ülésén fog egymással találkozni, a legközelebbi konferencia pedig 1928. elején lesz.

Ezután a külügyminiszterek fogadták az ujságirókat, akiknek részletesen nyilatkoztak az aktuális kérdésekről. A legérdekesebb nyilatkozatot Mitilineu román külügyminiszter tette. A külügyminiszter elsősorban leszögezte, hogy a kisantantra olyan szükség van, hogy ha nem lenne meg, most kellene megalakitani. A kisantant a békeszerződések és a status quo fentartásának politikáját követi, mert csak igy biztositható Középeurópa békéje.

— Én magam — mondotta a miniszter — feltétlen hive vagyok annak, hogy Magyarországgal ilyen alapon szerződéseket kössünk. Ez nemcsak a kisantant, hanem Magyarországnak is érdeke. Örömmel látom, hogy Magyarország felhagyott az izoláltság politikájával és azt hiszem, valamennyi szomszédja hajlandó is az őszinte megegyezésre. Bármit csinál azonban a kisantantnak valamely állama, a többi államnak nemcsak tudnia kell róla, hanem hozzá is kell járulnia.

Utána Marinkovics jugoszláv külügyminiszter nyilatkozott, aki hangoztatta a kisantant szükségességét, majd Benes csehszlovák külügyminiszter kijelentete, hogy a kisantantnak kötelességei vannak nemcsak a saját államaival, hanem szomszédaival szemben is. Ebből folyik az az áramlat, amelynek szellemében jóviszonyra törekszenek minden szomszédukkal.

Milyen az uj illetéktörvény a gyakorlatban

Peteanu pénzügyi inspektor előadása az aradi kereskedelmi és iparkamarában

(Arad, május 16.) Vasárnap délután nagyszámu hallgatóság előtt tartotta meg magyarázó előadását az uj bélyegilletéktörvény alkalmazásáról az aradi kereskedelmi és iparkamara disztermében *Peteanu* Emánuel kerületi pénzügyi inspektor. Ismeretes, hogy az uj bélyegtörvény rendelkezései felette homályosak és különböző felfogásokra és magyarázásokra szolgáltatnak alkalmat s ezért az iparkamara vezetősége örömmel ragadta meg az alkalmat, hogy az inspekciós utján Aradra érkezett Peteanu inspektort, aki különben bélyegügyekben kitünően képzett szakértő, ismertető előadás megtartására kérje fel. Peteanu készséggel tett eleget a felkérésnek: előadását azzal kezdte, hogy bizony az uj törvény egyes rendelkezéseiben valóban homályos, ez azonban csak azért van, mert az országban volt négyféle jogszokás és jogcselekmény kifejezései különféleképen hangzottak s igy egyes helyeken a zavart az idézi elő, hogy a törvény megalkotásánál csak a legközelfekvőbb kifejezést vették figyelembe és alkalmazásba.

A nagy érdeklődéssel várt előadáson *Tatu* János, az Aradana vezérigazgatója és *Faragó* Rezső bankigazgató elnököltek, de jelen voltak még *Nicoleanu* pénzügyigazgató, *Pacuraru* Brutus iparkamarai főtitkár, dr. *Trailescu* Ionel iparkamarai titkár, valamint igen sok ismert aradi nagyvállalkozó, kereskedő, ügyvéd és pénzügyi hivatalnok is.

A törvény keletkezésének ismertetése során Peteanu komperativ összehasonlitást tett az idegen államok bélyegilletéktörvényeiről. Az uj román bélyegilletéktörvényt eszerint a francia, magyar, svájci és német mintára készitették s az emlitett törvények több rendelkezéseit teljes egészében átvették. Természetesen igen nagy gondot okozott a háboru után annektált területek jogszokásainak legalább is részben való felhasználása, ez azonban sajnos, nem történhetett minden rázkódtatás nélkül. Mindazonáltal megnyugtatta a kereskedőket és ügyvédeket és kijelentette, hogy az uj bélyegilletéktörvény csak látszatra mutatkozik sérelmesnek, a gyakorlatban azonban több esetben lényeges könnyitést eszközölt. Ilyenek többek között az örökösödési, itéleti ügyek, valamint a számlázás felülbélyegzése, amely esetekben a bélyegilletékeket lényegesen leszállitották.

Peteanu Emanuel valóban értékes előadását román és magyar nyelven tartotta meg, azonban minden egyes szakasz magyarázása előtt következetesen kijelentette, hogy magyarázatai természetesen egyéni nézetein és felfogásán alapultak bár, azonban igyekezni fog odahatni, hogy az illetékes hatóságok a gyakorlatban is ilyenformán alkalmazzák az uj törvény vonatkozó rendelkezéseit. Az előadás végeztével *Szöllősi* Zsigmond dr. az aradi kereskedők testülete nevében, valamint több kereskedő, ügyvéd és nagyvállalkozó is különböző kérdéseket intézett az előadóhoz, aki készséggel adott mindenkinek magyarázó felvilágositást.

„Mária, Románia királynéja.“

Czernin, a volt magyar-osztrák monarchia egykori külügyminisztere cikket irt az uralkodóasszonyról.

Gróf Czernin Ottokár ny. osztrák-magyar külügyminiszter és volt bucuresti-i osztrák-magyar követ a „Neues Wiener Journal“ vasárnapi számában nagy feltűnést keltő cikket ir Mária királynéról és Romániának a világháboruban viselt szerepéről. Czernin sok érdekes, eddig ismeretlen részletet tár fel cikkében, azonban ma is az osztrák diplomata szemüvegén látja a dolgokat. Czernin cikkének érdekesebb részeit az alábbiakban közöljük.

Románia a világháboru kitörésekor választhatott a semlegesség és a beavatkozás között. Hosszu tusakodás után az utóbbit választotta, mivel fel akarta használni az alkalmat a nagyromán célok elérésére. Románia szövetségeseinek szerencsés eredményei révén el is érte célját, de ezt főleg annak köszönheti, hogy egy olyan szuggesztiv erejü asszony ül a trónon, aki képes volt férjébe, a kormányba, a tábornokokba és a népbe annyi erőt önteni, hogy azok a nehéz időket keresztüléljék. Mária királyné bizonyára sohasem gondolt arra, hogy egy a monarchiával szembeni háboruban attól tartományokat fog elhóditani, vogy hogy Oroszországtól elveheti Besszarábiát. Az ő célja csupán az volt, hogy megnagyobbitsa országát. Háboru előtt természetesen egész más formában élt lelkében ez a vágy, mint később.

Felejthetetlen emlék számomra az a tanácskozás, amely köztem, mint osztrák-magyar követ és Nicolae Filipescu; az akkori idők vezető politikusa között folyt le, aki később halálos ellensége lett a monarchiának. Filipescu egy tervnek Bécsben való keresztülvitelére kért meg engem, amely azt célozta, hogy Erdélyt csatolják Romániához, az igy megnagyobbodott Romániát pedig a monarchiához. „Bajorországnak Németországhoz való viszonya mintájára“. Hogy az uralkodó-családok viszonya is rendeztessék, az volt a terv, hogy valamelyik Habsburg főherceg román királyi hercegnőt vesz feleségül. Bucuresti leginkább Ferenc Ferdinándban reménykedett, aki Romániának a Habsburg-monarchiával való egyesitését fel is vette programmjába és azt trónralépése után azonnal végre is akarta hajtani.

A világháboru kitörésének napján egyszerre megváltozott minden. A nagyromán céloknak minden áron való elérése egyik óráról a másikra előtérbe került, sőt a királyné döntő szerepét egy érdekes pszichológiai momentum is elősegitette. Károly király — a királyné nagybátyja — feltétlenül német volt, aki a trónon sem felejtette el, hogy német vér folyik ereiben és hogy Hohenzollern. Titkos véd és dacszövetséget kötött a központi hatalmakkal, udvarának német volt az atmoszférája. Mária királyné, akkor még trónörökösné, viszont teljesen angolnak érezte magát. Ez a disszonancia békében nem nagyon nyilvánult meg, de a világháboru kitörése alkalmával elementáris erővel tört elő és igy a történelmi órában egyesült ennek az asszonynak fejében a szimpátia és politikai helyzet felismerés, ami őt a háboruspárt élére állitotta, Anglia mellett és Németország ellen.

Bizonyos, hogy a nemzetközi szerződések egy fabatkát sem értek, ha komollyá vált a helyzet, hiszen Olaszország tagja volt a hármasszövetségnek, Románia pedig véd- és dacszövetségben volt vele, mégis: egyik sem habozott, hogy megüzenjék a központi hatalmaknak a háborut. Lehet, hogy okosabban tette volna az elhunyt német kancellár, Bethmann-Hollweg, ha nem teszi meg szállóigévé vált kijelentését: „a szerződések pedig értéktelen papirrongyok“, de viszont teljesen igaza volt. A politikának más morálja van, mint az életnek és ezt jó megjegyezni ma is, amikor Páneurópáról beszélnek és becsületes emberek meddő erőlködéssel akarnak komoly Népszövetséget csinálni. Az államok versenyfegyverkezése egyre folyik és ki tudja, nem ébredünk-e arra egy szép napon, hogy itt az uj háboru.

Mária királyné befolyása nélkül Románia sohasem avatkozott volna be a háboruba. A románság kilenctizedrésze őhajtotta a háborut a központi hatalmak ellen, de harc nélkül akart győzni és az utolsó órában akart csak fellépni. A királyné volt az egyedüli az országban, aki megértette, hogy kockázat nélkül semmit sem lehet elérni az életben és mindent megtett Bratianu cunctator-politikájának legyőzésére. És ez sikerült is neki. Pedig közelállott hozzá, hogy ráfizessen vállalkozására. Az általános depresszió idejében Iasi-ban azonban ismét ő volt az, aki a lelket tartotta mindenkiben. Románia királynéja az európai királynék között, képességeinél és terveinél fogva kétségtelenül az első helyet foglalja el és nevét kitörölhetetlenül beleirta hazája történelmébe.

Titokzatos aktalopás történt Aradon.

Az elmult éjszakában két betörést követtek el Aradon ismeretlen tettesek.

(Arad, május 16.) Érdekes és titokzatos betörés történt tegnap éjszaka Aradon a Str. J. Gheorgescu 16. számu házban. A betörők *Varga* Gyula pénzügyi tisztviselő lakásába hatoltak be, felfeszitették a szekrényeket, valamint az iróasztal fiókjait s onnan több fontos okmányt loptak el. Amint a jelekből látható, a betörők kizárólag az ellopott iratokra pályáztak, mert a kezük ügyébe kerülő pénzt és értéktárgyakat nem vitték magukkal. Egyelőre nem is sejtik, hogy mi lehet a céljuk a betörőknek az ellopott iratokkal, amelyek fontosak ugyan, de magánemberek kezében nem rendelkeznek semmiféle értékkel. Megállapitották, hogy a tettesek primitiv szerszámokkal dolgoztak. A nyomozás megindult a titokzatos aktatolvajok kézrekeritésére.

Ugyancsak az elmult éjszaka folyamán Arad legforgalmasabb helyén a Strada Bucur (Eötvös-uccában) is betörés történt. A 7. számu házban van Carlone Franceso olasz déligyümölcs kereskedőnek a helyisége. A betörők felfeszitették az uccára nyiló vasajtót és a helyiségbe behatolva, huszezer lej készpénzt vittek el. Érdekes, hogy közvetlenül a betörés szinhelye előtt van az uccai villanylámpa, amely erősen megvilágitja a házat. A vakmerő tettesek olyan csöndben dolgoztak, hogy a közvetlen közelben lakó szomszédok, akik nyitott ablakok mellett aludtak, nem hallottak semmi neszt. A betörésről jelentést tettek a rendőrségnek, ahol bevezették a nyomozást.

Nagyarányu földrengés Jugoszláviában.

Szegedről jelentik: Vasárnap hajnalban földrengést jeleztek a jelzőapparátusok. Az ingaórák megálltak, a csillárok megmozdultak. A földrengést Budapesten is érezték, csakhogy jóval gyengébben. A beérkezett telefonjelentések szerint a földrengésnek, amely Belgrádban okozott nagyobb kárt, a gócpontja Ószerbia északi részén volt. Belgrádban többizben megismétlődött a rengés, a konak és a külügyminisztérium néhány fala megrepedt. Szerajevóban és Zágrábban is érezték. A legnagyobb kárt Kragujevác és Milanováv községek szenvedték. Kragujevácban majdnem minden épület megsérült, mig a másik községben több ember sebesült meg. A lakosok az uccára menekültek, a kaszárnyákban és kórházakban nagy pánik tört ki. Vrbola községben egy beomló ház három embert maga alá temetett. Rudnik és Toponica községben számos ház beomlott. A rengés tektonikus természetü és még nem fejeződött be. Megtörténhetik, hogy hónapokon keresztül folytatódik, minden nagyobb következmény nélkül.

Aradi szinészleányok kinai házassága.

A Satumareon letartóztatott kinai gyöngyárusok feleségül akarnak venni három aradi kardalosnőt. — Érdekes leveleket fedezett fel a satumarei rendőrség.

(Az Aradi Közlöny satumarei tudósitójától.) A satumarei rendőrség — mint azt már meg is irtuk — hosszas megfigyelés után őrizetbe vett két kinai uccai árust, akiket eddig még tisztázatlan üzelmekkel vádolnak. A satumarei rendőrség kezdeményezésére az egész országban összefogdossák a kinai házalókat, mert ma már kétségen felül áll, hogy ezek valamilyen bünös maffia szolgálatában állanak. A kinaiaknál ugyanis rengeteg irást, fényképet, levelet, feljegyzést és térképet találtak a rendőrség emberei, amelyekből az a gyanu, hogy a kinaiak leánykereskedéssel foglalkoznak és ezt gyöngy és egyéb csecsebecsék árusitásával igyekeznek leplezni. Az sincs kizárva, hogy valami politikai missziójuk van a kinai árusoknak, akik nemrégben szép számmal éltek Aradon is.

Aradon különben — mint azt a satumarei rendőrség kinyomozta — egészen érdekes müködést fejtettek ki a „kis kinaiak“. Igen jó viszonyba kerültek az aradi szinház kórusának három ismert nőtagjával, akik ajánlósorokkal látták el a kinaiakat. Az aradi szinésznők levelei, amelyeket a kinaiaknál tartott házkutatás hozott napvilágra, melegen ajánlják a kinai árusokat. Ugy ennek irások, mint a náluk talált női fényképek és női szerelmeslevelek alapján a satumarei rendőrségnek az a gyanuja, hogy a kinai árusok Aradon, Satumaren és a többi erdélyi városokban leánykereskedelmi tevékenységet próbáltak kifejteni. Ettől eltekintve ugy látszik egészen különleges hatást gyakoroltak a távol Kelet sárgai fiai az itteni fehérbőrü nőkre, akikkel nagyon jó barátságba is juthattak, mert az aradi szinház három nőtagja pl. a következő ajánlósorokkal látta el az egyik kinai árust:

Leányok! Fogadjátok a kis kinait szeretettel, mert mi is szeretettel fogadtuk őket. — Sugár Ica, Sági Piri, Böske.

Az aradi szinház női karának e három ismert tagján kivül — a harmadik alighanem Kemény Böske lesz — Kiss Margit müvésznő is adott emléksorokat az egyik árusnak.

Gondolj mindig szeretettel a magyar lányokra

Kiss Margit (Arad.)

A Bözsi nevü müvésznő mint emlitettük: valószinüleg Kemény Bözsi, külön is adott emléksorokat valamelyiknek:

Akárhol jársz, ne felejtsd el soha Bözsit (Arad.)

Kedves fordulatot ad a dolognak az, hogy a nagyon szeretett kinaiak, amikor a rendőrségen ezekről a furcsán hangzó ajánlósorokról kérdezték őket, kijelentették, hogy az aradi müvésznőket mind — feleségül fogják venni. Ez a sokat jelentő védekezési mód annál nagyobb derültséget keltett, mivel a kinaiak már mind nős emberek, de ez ugy látszik egyáltalán nem alterálja őket az ujabb házasságkötésben. Van az otthoni feleségükön kivül Párisban és Budapesten is egy-egy. Azon a véleményen voltak tehát, hogy megnősülnek Aradon is, ha akad rá vállalkozó szellem. A náluk talált irások pedig arról látszanak tanuskodni, hogy akadt.

Lehetséges azonban az is, hogy az aradi kóristalányok csupán kávéházi szórakozásból irták meg együtt ülve az asztalnál, valamelyik kinai részére a fentidézett ajánló sorokat, nem is számolva azzal, hogy annak ilyen következménye is lehet, anélkül, hogy valami közelebbi vonatkozásuk lett volna a ravasz sárgákhoz, de azt különben majd tisztázni fogja a nyomozás, hogy miképen kapták a kinaiak a kedves ajánlósorokat. A gyanus kinai árusokat a satumarei rendőrség különben ma Bucurestibe szállittatta s ott folytatják ellenük le illetékes hatóságok a további nyomozást.

Babits, Halálfiai. Holland, Anya és fiu. Papini, Élő halott, megérkeztek Sándo Ferenchez. :—: Részletre is kapható.

Müvészet.

Romain Rolland: Szerelem és halál játéka

(Bemutató előadás az aradi szinházban.)

A sziv és lélek, a szerelem és kötelesség vergődése, játék a halállal. És az ádáz csata mögött ott vibrál a mély magasztosság: a pacifista hit és az emberi én. A hatalmas vérzivatar után az örök béke himnusza a leggyönyörübb muzsika a földön és a legfönségesebb propaganda mindaz, ami a háboru ellen irányul. A lágy, sőt helyenként bágyadt poétikus hangulatban, ami végigterül a darabon, csendes, de eredményes riadót dobol nagyszerü békeigékkel Romain Rolland és ha ez nem oly nyers erővel kap belénk, mint Paul Reynal békeszólama, az csak azt bizonyitja, hogy a gyönyörü regény dramatizálása néhol tulzottan megtartja a mü halk költészetét és nem épül seholsem megkapó külsőségekre. De a vérző szivek és a harcoló lelkek realisztikus küzdelme, amely végül is az emberi én meztelen aktjának kidomboritásáig vezet, a francia forradalom alakjainak jellemábrázolásával és sok helyütt emberek felett nyugvó bölcseletének megállapitásával hatni tud és meg fogja a közönség érdeklődését.

Táray Ferenc megrázó müvészettel játszotta meg Vallée-t, ebben ismét utólérhetetlenül kifinomodott müvészt adott az érzelmek kitöréseinek naturalisztikus eszközeivel. Jávor Alfréd, Cruvoisler vegyészt, a főszerepet nem játszotta teljesen meggyőző és kiaknázó játékkal; kissé tulzott passzivitásban hagyta szerepe kifejező erejét. Fekete Irén átfogó müvészi erővel mintázta a legnagyobb szenvedőt, a szerelme és kötelességérzete közöttt vergődő nőt. Mészáros Béla epizódszerepe igaz érték. Kisebb szerepek Szendrey Mihály, Révész Lajos, Kővary Emil, Pallay Mancl és Adorján Margit alakitásaiban voltak jók. Erős felvonásvégi tapsok jelezték, hogy a Rolland-darab utat talált a szivekhez. **(s. p.)**

* **Az aradi városi szinház heti müsora.** Kedd: Elvált asszony, operett. (Karácsonyi Ili fellépte. C. bérlet.) Szerda: Hollandi menyecske operett. (Karácsonyi Ili fellépte. A. bérlet.) Csütörtök a nyári szinházban: Kék mazur, operett. (Karácsonyi Ili fellépte. B. bérlet.) Péntek: Pompadour grófnő, operett. (Pintér Böske és Urletianu karnagy vendégszereplése. C. bérlet.) Szombat délután 6 órakor: Bree, a világhirü állatpszichológus, hipnotizőr és gondolatolvasó előadása. (Rendes helyárak.) Este 8 és fél órakor: Orlow, operett. (Pintér Böske és Urletianu karnagy vendégszereplése.) Vasárnap délután 3 órakor: János vitéz, operett. (Mérsékelt helyárak.) Délután 6 órakor: Bree, a világhirü állatpszichológus, hipnotizőr és gondolatolvasó előadása. Este 8 és fél órakor: Nótás kapitány, operett. (Farkas Lili fellépte.)

* **Budapesti szinházak müsora.** Budapestről jelentik: A budapesti szinházak e heti müsora a következő: **Vigszinház:** Kedd, szombat: Nem nősülök. Szerda, péntek, vasárnap este: A világbajnok. Csütörtök: Az ezüst kazetta. Vasárnap délután: A Noszty-fiu esete Tóth Marival. — **Magyar Szinház:** Csütörtök, szombat, vasárnap: Oroszország. Kedd, szerda, pétek: Csókról-csókra. — **Király Szinház:** Kedd: Wiener Blut (a bécsi operettegyüttes vendégjátéka.) Szerda: Aranyhattyu. Csütörtök, péntek: Nincs előadás. (A legkisebbik Horváth-lány előkészületei miatt). Szombat: A legkisebbik Horváth-lány (először). Vasárnap délután: A királyné rózsája. Este: A legkisebbik Horváth-lány. — **Belvárosi Szinház:** Egész héten minden este: Az ügyvéd és a férje. — **Városi Szinház:** Kedd: Tosca (Raicseff Péter vendégfelléptével). Szerda: Az erdészlány. Csütörtök: Aida (Flesch Ella vendégfelléptével). Péntek: Balatoni legenda (először). Szombat, vasárnap: Balatoni legenda. — **Fővárosi Operettszinház:** Kedd, szerda, csütörtök: A Zebra. Péntek: Félemelet balra (először). Szombat, vasárnap délután és este: Félemelet balra. — **Andrássy-uti Szinház:** Kedd, szerda, csütörtök: Magyar Páva. Az utolsó lord. Soha többé. Rajta-Rajta. A singapori keselyü. Tréták, magánszámok. Péntektől kezdve uj müsor. — **Royal Orfeum:** Világvárosi varieté-müsor. Power táncoló, vivó, katonai és akrobata-mutatványokat produkáló elefántjai. A két Dewers. Miss Arizona miniatür revüje. Fritchie. Lya Broadway. Rott Sándor, a Kis Komédia igazgató-müvészének vendégszereplése egy nagyszerü bohózatban. Dénes Oszkár, Bárossy Mihály.

A nemzeti-parasztpárt ujból tárgyal Averescuval

Teljesen elejtették a liberális fuzió eszméjét. — Iorga nem megy a liberálispárttal.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósitójának távirata.) Érdekes szenzációja a napi politikának az a nagyjelentőségü esemény, amely szerint *Iorga* Miklós és *Mania* Gyula ugy a maguk, mint pártjaik nevében kijelentették, hogy semmi körülmények között nem hajlandók kormányalakitásra vonatkozó paktumot kötni a liberálisokkal. Ezt az elhatározását különben mindkét párt kommüniké formájában adta ki s a Cuvantul ugy véli, hogy ez a váratlan fordulat Averescu kormányelnök közbevetésére és a néppárt nyomására történt. Politikai körökben egyébként a két párt megváltozott magatartását ugy magyarázzák, hogy az csupán a koaliciós terv visszautasitását jelenti s nincs kizárva, hogy a liberálisok mégis megkapják a iorgisták és a nemzeti-parasztpártiak támogatását mindaddig, amig ellenzéken vannak.

A nemzeti-parasztpárt végrehajtó-bizottsága különben ma ülést tartott, amelyen a kormányhoz és a liberálisokhoz való közeledés eshetőségeit vitatta meg. Döntés azonban egy irányban sem történt, mert a párt továbbra is meg szeretné tartani függetlenségét. Az ülésen több inditvány hangzott el, hogy a párt részben változtassa meg politikai célkitüzéseit és vesse el az utóbbi időben kihangsulyozott agressziv harcmodort, mert ez a mai politikai viszonyok mellett nem lehet opportunus egy teljesen izolált párt részére.

A Cuvantul értesülése szerint a nemzeti-parasztpárt több megbizottja ma ismét tárgyalt Averescuval. A kormányelnök ezuttal is hajlandónak nyilatkozott a néppárt által felajánlott feltételek teljesitésére, de kijelentette, hogy csak abban az esetben tárgyalhat tovább, ha a fuziós párt mérsékli követeléseit és olyan feltételeket szab, amelyet a néppárt is elfogadhat.

* **Kolár—Popp-koncert.** Vasárnap este tartotta Kolár Karel cluji hegedümüvész, Popp Virgillel, a kis kilenc éves csodagyermek tanitványával együtt hangversenyét. Kolár elsőrangu müvész, kinek kiforrott technikája kicsiszolt és kidolgozott előadással párosul. Sziv és lélek van játékában, amit a Carmen fantázia briliáns előadásával igazolt. A kilencéves Popp korát jóval meghaladó technikával rendelkezik. Nemcsak szép tónusa és biztos vonókezelése van, hanem játékában — bár még ösztönösen — de máris megtaláljuk a müvészi előadás csiráit. Sokra hivatott tehetség, kiről ugy hisszük, még sokat fogunk hallani. **(Dr. Sz. K.)**

* **Karácsonyi Ily első fellépte.** Ma este a Nótás kapitányban kezdte meg Karácsonyi Ily, a cluji szinház primadonnája ujabb, többnapos aradi vendégjátékát. A közönség már a multkor szeretetébe fogadta a müvésznőt, ezuttal is elhalmozta tapsaival és sok-sok ismétlést követelt. Karácsonyi Ily most is a nagy primadonna volt, pompás hanggal, a legnagyobb rutint elárulló szinpadi mozgással s még remekebb toalettekkel. A meleg szinházi est ujabb tanujele annak, hogy igazi operettmüvésznőt ismert meg az aradi közönség Karácsonyi Ilyben, aki bármikor jön Aradra, mindig forró, lelkes sikert könyvelhet el a maga számára az aradi közönség részéről. **(=)**

* **Nagy Endre irodalmi estje Aradon.** Nagy Endre május 21-ére hirdetett előadásától még hat nap választ el bennünket és jellemző a hatalmasan megnyilvánuló érdeklődésre, hogy a közönség szinte versengve kapkodja el a jegyeket már elővételben. Évek óta nem volt példa ilyen arányu érdeklődésre, amit különben Nagy Endre neve és müvészi kvalitása indokolttá is tesz. A káprázatosan ragyogó szellemü konferanszié, ha az őt jellemző félszegséggel kiáll a függöny elé, öt perc mulva magához ragadja a közönség figyelmét és hatalmában tartja órák hosszat is. Valami egészen speciális és utánozhatatlan müvészet a Nagy Endréé, aki zsonglőrje az ötleteknek és tisztaszemü látója az eseményeknek. Több, mint szórakozás, müvészi élmény az ő konferánszának meghallgatása. Az aradi közönség elementárisan megnyilvánuló érdeklődése igazolja, hogy a helybeli Ujságiró Szervezet ismét szellemi csemegét tálal a kulturát éhező publikum asztalára. Jegyek mérsékelt számban kaphatók Oláh könyvesboltjában.

* **Az aradi szinházi iroda hirei. Karácsonyi Ili** kedden az Elvált asszony hires főszerepében lép fel, mely egyik legbrilliánsabb alakitása. A többi hálás szerep Betegh Bébi, Borovszky, Hetényi, Győző, Örvössy és Kun kezeiben van. Szerdán a Hollandi menyecske pompás cimszerepét játszza a vendégmüvésznő László Bandivai, Kertész Mancival és ifj. Szendreyvel. Csütörtökön a nyári szinházban Lehár világhirü zenemüvében, a Kék mazurban bucsuzik Karácsonyi Ili hálás aradi közönségétől. — **Pintér Böske és Urletianu karnagy** e héten két estén lesznek vendégei az aradi szinháznak. A kiváló primadonna két legragyogóbb szerepében, a Pompadourban és Orlowban lép fel pénteken, illetve szombaton. Mindkét előadást Urletianu, az erdélyszerte ismert nagynevü karmester vezényli. — **Mister Bree a nyári szinházban.** Mister Bree, a világhirü állathipnotizőr és gondolatolvasó szombaton és vasárnapon mutatja be a nyári szinházban bámulatraméltó pordukcióit. Mister Bree a legkülönbözőbb állatokon végez szuggesztiót és főként ragadozó madarak hipnotizálásával ér el rendkivüli hatást. Bree a világ minden nagyobb városában bemutatta szuggesztiv erejét és főként állatkertekben oroszlánok hipnotizálásával ragadta bámulatba a közönséget.

Jön! Jön!
Ezredes úr három lánya
szerdától az aradi Apolloban

Különös harc

az aradi gör. katholikus palota körül

(Arad, május 16.) Az aradi görög katholikus bérpalota ügyében ma igen érdekes döntést hozott az aradi polgári járásbiróság. Ismeretes az az évek óta huzódó pereskedés, ami az aradi görög katholikus palota birtoklása miatt annak épitője és első birtokosa, Fenyves Károly aradi épitész és a görög katholikus egyházközség között folyik. A rendkivül érdekes perben legutóbb az elmult év novemberében a legfelsőbb semmitőszék mondotta ki az utolsó szót, amikor Fenyves Károly javára döntött és itéletében az épitészt a palota birtoklásába visszahelyezte. Fenyves a semmitőszék itélete alapján nyomban lépéseket is tett a palota átvételére vonatkozólag, ez azonban nem ment egészen simán s igy végrehajtást, illetve zárolást kért, amit a törvényszék el is rendelt. A görög katholikus egyházközség azonban nem nyugodott meg a történtekben és alaki kifogások cimén megtámadta a zárolást. Az ügyben ma tartott tárgyalást az aradi polgári járásbiróság és miután beigazolást nyert, hogy a végrehajtás, illetve zárolás során valóban merültek fel bizonyos rendellenességek, a végrehajtás foganatositását alaki hibák miatt hatálytalanitotta és az épületet a zárolás alól feloldotta. Fenyves Károly épitész tudomásul vette a járásbiróság döntését, azonban bejelentette, hogy a semmitőszéki itélet alapján ujból kérvényezni fogja a zárolás foganatositását.

Különös öngyilkosság Aradon

Aki a Holtmarosban akarta végezni földi pályafutását.

(Arad, május 16.) Különös módon akart megválni életétől egy tizennyolc esztendős aradi lakatossegéd. Az életuntat Szabó Istvánnak hivják, aki ugy akarta eldobni magától az életet, hogy a Str. Marasesti (Kossuth-ucca) végén lévő Holtmaros hidjáról belevetette magát a lassan folydogáló és nem tulságosan kellemes illatokat terjesztő vizbe. Az öngyilkosjelölt derékig süppedt az iszapba, szerencsére nem fejjel lefelé, igy az összegyült embereknek sikerült visszahuzniok őt az életbe. Mentőkért telefonoztak, akik beszállitották Szabó Istvánt a kórházba. A fiatalembernek kisebb sérüléseken kivül különösebb baja nem történt. Kihallgatása alkalmával arról nem akart nyilatkozni, hogy mi volt tettének oka. Valószinü azonban, hogy szerelmi csalódás érte és elkeseredésében akarta eldobni életét.

Kisebbségi konferencia Bécsben.

A nemzeti kisebbségek ez évi kongresszusa augusztus végén lesz Genfben. — A bécsi előkészitő tanácskozáson megállapitották a programmot.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől). A nemzeti kisebbségek európai konferenciáinak állandó titkársága a legközelebbi kongresszus előkészitő bizottságát konferenciára hivta össze Bécsbe. A most megtartott értekezleten az egyes kisebbségi csoportokat a következő delegátusok képviselték:

Machat bécsi tartománygyülési képviselő (ausztriai cseh), Medinger dr. prágai szenátor (cseh szlovákiai német), Gündisch Guidó dr. (magyarországi német), Katschmarek dr. (németországi lengyel), Flachbart Ernő dr. (csehszlovákiai magyar), Marguliez dr. (ausztriai nemzeti alapon álló zsidó), Karal dr. burgenlandi tartománygyülési képviselő (ausztriai horvát) és Frante Strnad (ausztriai cseh).

A tanácskozásokon Machat dr., a cseh csoportok delegátusa elnökölt. Az értekezlet egyhangulag magáévá tette a kongresszusi iroda főtitkárának, Amende Evalt dr.-nak fejtegetéseit, hogy az európai kisebbségek problémájának aktualitása egyre inkább növekedik és a kisebbségi kérdések komplexuma egyre sürgősebb rendezést igényel nemcsak maguknak az érdekelt kisebbségeknek helyzete miatt, hanem azért is, mivel a kérdés rendezetlensége Európa békéjét fenyegeti és alkalmas arra, hogy torzsalkodást, feszültséget idézzen elő a nagy európai nemzetek között is. A legközelebbi kongresszus ezen szempont alapján is részletesen tárgyalni fogja a kisebbségi sérelmek reparálásának szükségességét.

Az előkészitő értekezlet elhatározta, hogy a kongresszus napirendjére tüzi az összes európai kisebbségek szoros s céltudatos együttműködésének ügyét is, még pedig nemcsak a kisebbségi kongresszusokon, hanem minden nemzetközi szervezetben és testületben is, a melyekben a kisebbségek képviseleitel rendelkeznek. Az anyanyelv problémáját az előkészitő értekezlet szintén a kongresszus napirendjére tüzte, majd elhatározta egy kisebbségi statisztikai kézikönyv sürgős kiadását, a mely az összes európai nemzeti kisebbségek statisztikai adatait a valóságnak megfelelőleg fogja feltüntetni és egyben függelékben a legnagyobb tárgyilagossággal birálat alá veszi a különböző államok statisztikai, illetőleg népszámlálási metódusait a kisebbségekre vonatkozólag. Ebből a kézikönyvből a világ közvéleménye tájékozást fog nyerni az európai kisebbségek valódi számarányairól és helyzetéről.

Flachbart Ernő dr. magyar delegátus referátuma alapján a kongresszus külön bizottsága foglalkozni fog az európai kisebbségi sajtó együttműködésének megszervezésével is. A kongresszus szinhelye az idén is Genf lesz és időpontját az előkészitő bizottság augusztus második felére tüzte ki. A genfi kongresszuson ujból Willfan József dr. olaszországi szlovén képviselő fog elnökölni, akinek internálásáról szóló hirek, mint azt a Aradi Közlöny bécsi szerkesztősége elsőként jelentette, nem felelnek meg a valóságnak. Az utódállamok magyarságát előreláthatólag a következő delegátusok fogják képviselni: Szüllő Géza dr. képviselő és Flachbart Ernő dr. (Csehszlovákia), Balogh Arthur dr. szenátor, Tornya Gyula dr. szenátor és Jakabffy Elemér dr. (Románia), valamint Deák Leó dr. és Strelitzky Dénes dr. (Jugoszlávia).

Jön! Jön!

Ezredes úr három lánya

szerdától az aradi Apolloban

— **Nem lesz játékkaszinó Sinaiaban.** Bucurestiből jelentik: Az Adeverul szerint a kormánypárt részéről egy törvényjavaslatot nyujtottak be a sinaiai kaszinó ujbóli megnyitása érdekében. Averescu tábornok azonban, mihelyt értesült erről, elrendelte, hogy a javaslatot azonnal vonják vissza.

Levegőben lógó gazda-házak Aradon.

Tizenhárom ségai gazdaember különös kálváriája. — Városi telekeladások különös viszontagságai.

(Arad, május 16.) Régóta vajudó kérdés nyer most elintézést az aradi városházán. Még 1924-re nyulnak vissza az előzmények, amikor 13 ségai gazda megvett a várostól 13 hepehupás gödörös házhelyet, átlagosan 12.000 lejért egyenkint. A gödröket feltöltötték a saját költségükön, majd házat akartak épiteni, azonban ebben nyomós ok gátolta meg őket. A városi telekeladást Georgescu János akkori prefektus nem hagyta jóvá azon a cimen, hogy a város nagyon olcsón adta el a telkeket és igy az ügy az érdekeltek felebbezése folytán a miniszteriumhoz került. Ekkor Angel István dr. polgármester felszólitására és biztatására mégis felépitették házaikat, amelyekben most is laknak. Azóta három esztendő telt el, az ügy aktái azonban még mindig elintézetlenek. A miniszterium nemrég visszaküldte a dosszárt a városnak és annyi formalitást követelnek, hogy a háztulajdonosok semmiesetre sem tudnak eleget tenni a követelésnek. A telkekért járó pénzt a prefektusi felebbezés folytán a város nem fogadta el, a telket nem irták át rájuk és nem kötötték meg az adás-vételi szerződést. A háztulajdonosok, akik az épitkezésnél nagy kamatra vettek fel kölcsönt, nem birnak olcsóbb, betáblázható kölcsönt felvenni, mert ily körülmények között nem áll módjukban, hogy megfelelő kölcsönnel megterhelhessék a saját házukat.

A visszás helyzet megszüntetésére az érdekeltek egyik delegáltja ma felkereste Angel István dr. polgármestert, akit arra kért, intézze el ezt a régen megoldásra váró ügyet és tegye lehetővé, hogy formálisan is tulajdonosai lehessenek saját házuknak. A polgármester megigérte az ügy elintézését. Miután az uj közigazgatási törvény a városi tanácsoknak adja a jogot a városi tulajdon eladására, valószinü, hogy a tanács legközelebb tárgyalás alá veszi a kérdést és megoldja a három év óta függő problemát.

A konkordátum placet-jogot biztosit Romániának

Hogy történik a romániai katolikus püspökök kinevezése. — Cisar érsek lesz a katolikusok szenátusi képviselője. — Beszélgetés Goldis László román kultuszminiszterrel a konkordátumról.

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől). A bécsi keresztényszociálista „Reichspost", amely egyuttal a Vatikán ausztriai szócsövének szerepét is betölti, igen érdekes római tudósitást közöl Goldis László kultuszminiszter vatikáni konkordátum-tárgyalásairól. Tekintettel arra, hogy a „Reichspost" cikke ez alkalommal nemcsak a Vatikán álláspontját tükrözteti vissza, de Goldis miniszter nyilatkozata alapján Romániának, mint a másik szerződő félnek felfogását is, az Aradi Közlöny bécsi szerkesztősége a következőkben részletesen ismerteti a konkordátum megkötéséről beszámoló cikket:

A „Reichspost" római tudósitója a cikk elején jelenti, hogy Goldis miniszter néhány napot Nápolyban töltött, majd visszaérkezett Rómába és ujból felvette a tárgyalásokat a Vatikánnal. Goldis László a vatikáni román követség helyiségében fogadta a „Reichspost" tudósitóját Constantinescu Barbu román követségi tanácsos társaságában.

Goldis miniszter az ujságiró kérdésére kijelentette, hogy a konkordátum-tárgyalások eredményesen befejeződtek, az aláirás és az érvénybelépés napja azonban még nincsen meghatározva. A konkordátum részleteit a szerződő felek egyelőre nem hozzák nyilvánosságra, erre — Goldis miniszter nyilatkozata szerint — majd csak azután kerül a sor, ha Ferdinánd király és a bucuresti-i kormány előtt fog feküdni a konkordátum végleges szövege.

A „Reichspost" tudósitója azonban ennek ellenére már közli a konkordátum leglényegesebb rendelkezéseit. Eszerint Románia katolikussága két nagy egyháztartományra oszlik: egy ortodox katolikus tartományra, melynek feje a balázsfalvai érsek lesz és egy római katolikus tartományra Bucuresti székhelylyel, a bucuresti-i érsek főnöksége alatt. Az erdélyi római katolikus püspököket a Vatikán ezentul csakis a bucuresti-i kormány előzetes jóváhagyása esetén nevezheti ki, vagyis más szavakkal a konkordátum a püspökök személyére vonatkozólag biztositja a bucuresti-i kormánynak a „placet"-jogot. A konkordátum értelmében a római katolikus egyházat a román szenátusban a bucuresti-i érsek, Cisar Alessandro fogja képviselni. — (Tehát a Vatikán a rangidős, de magyar Majláth gróf püspököt elejtette és deferált Bucurestinek ebben a kérdésben is.)

A nyilatkozat befejezéseként Goldis miniszter hangsulyozta, hogy a konkordátumban az összes vitás kérdések a kölcsönös megértés és engedékenység alapján rendezést nyertek, a romániai katolikusok szabad vallásgyakorlatát egyenjogositották a többi felekezetekével és az uj román egyházi törvény erre vonatkozólag részletes intézkedéseket fog tartalmazni.

A tudósitó végül még közli azt az informáczióját, hogy Goldis miniszter már a jövő héten jelentést fog tenni Ferdinánd királynak a konkordátum-tárgyalások sikeres befejezéséről. A Reichspost tudósitását azzal a bucuresti-i jelentéssel egészithetjük, hogy — mint már meg is irtuk — Goldis miniszter időközben hazaérkezett, s a közeli napokban be is számol római utjának eredményéről.

Arad polgármestere Bucurestiben

Milyen ügyeket intéz a fővárosban Angel dr. polgármester.

(Arad, május 16.) **Angel István dr.** polgármester holnap délután fontos városi ügyek elintézésére Bucurestibe utazik. A polgármester elutazására vonatkozólag kijelentette, hogy elsősorban a népszámlálás adatait viszi Bucurestibe, ez ügyben különben ezeket mondta:

— Az adatok — a miniszteri rendelet értelmében — titkosak és igy mi nem mondhatunk semmit róla. Annak idején majd a miniszterium közli hivatalosan a teljes és pontos statisztikát.

A többi elintézendő ügyre vonatkozólag elmondotta, hogy elsősorban a költségvetés jóváhagyása és a tanács által elfogadott villamospályázat elfogadása fontos. A közlekedésügyi tervezet már keresztülment a legfelső müszaki bizottságon és igy a minisztériumhoz került vissza, amelynek az approbálása után a város kiirhatja a pályázatot. Angel István dr. még eljár a belügyminisztériumban, hogy Arad engedélyt kapjon egy külföldi kölcsön felvételére. Ebből azután végre lehet majd hajtani a számos tervezett beruházást.

— Még sok apróbb elintézni való van — mondotta a polgármester — igy be kell hajtani a közoktatásügyi minisztérimtól azt a 258.000 lejt, amit a város a tanitók fizetésének felemelésével kapcsolatban előlegezett az államnak. Az egészségügyi minisztériumnál véglegesen el kell intézni a tüdőszanatórium 300.000 lejes állami szubvencióját, a pénzügyminisztériumnál pedig a város látványossági illetékrészének kiutalását. A közmunkaügyi minisztériumnál eljárok a csucsi kőbánya kitermelésének ügyében s — ami igen fontos Arad polgárságára — az állampolgárság végleges elrendezésének kérdésében is felkeresem a belügyminisztériumot.

KIKI.

Ma, kedden utóljára az Apollóban.

Leszállitott helyárakkal: II. hely 10, I. hely 20, földsz. zsöllye 30 lej.

Az előadások 1/,5, 6, 1/,8 és 9-kor kezdődnek

HIREK.

Hercegnő lesz a filmstarból

Izgalmak és idegrohamok között készülődik Pola Negri ujsütetü házasságára. — Georgiai herceg, mint olajügynök.

(Az Aradi Közlöny párisi tudósitójától.) Pola Negri, a világhirü mozistar — mint megirtuk — néhány nappal ezelőtt érkezett meg Cherbourgba. Kiséretében elegáns fiatalember, Sergej Mdivani georgiai herceg volt, akinek atyja cári tábornok volt. A fiatal herceg most zsiradék- és olajügynök Los Angelesben és Pola Negri vőlegénye. A fiatal pár azért jött Európába, hogy örök hüséget esküdjön. Az állomáson, legnagyobb csalódásukra, nem várta őket a vőlegény atyja és Pola Negri valóságos idegrohamot kapott emiatt az izgalomtól. A párisi állomáson sem várta a vőlegény atyja s helyette egész sereg ujságiró és Pola Negri előző férjének apja, gróf Domszki állott, aki bokrétával fogadta a fiatal párt. Az ujságirók megostromolták kérdéseikkel a vőlegényt és főleg azirānt irdeklődtek, mikor lesz az esküvő. Erre azonban senki sem tudott pontos választ adni, még maga a fiatal pár sem. Világos volt, hogy a helyzet kulcsát a vőlegény apja, az egykori cári tábornok tartja a kezében. Erre az ujságirók őt keresték fel.

— Nem is tudtam, hogy megérkeztek — mondta meglepődve. — A házasságot nem ellenzem. A fiam először nagykoru és másodszor pedig meg vagyok elégedve a partival. A kisebbik fiam is volt már amerikai filmszinésznő férje. Pola Negrit eddig csak filmen láttam és nagyon tetszik. Mamájával, Madame de Halupeccel a legszivélyesebb viszonyban vagyok.

A válasz birtokában az ujságirók a star szállodáját keresték fel, ahol nagy kedvetlenség uralkodott. A hangulat azonban hamarosan megváltozott, amikor befutott a vőlegény öccse, aki jelentette, hogy az apai áldással nincsen baj, csak a papa éppen teázik és nem szereti, ha ilyenkor házassági ügyekkel zavarják. Egyébként minden rendben van. Miután az ügy családi része rendbejött, Pola Negri elérkezettnek találta az időt a sajtó informálására.

Kijelentette, hogy május 20-ika körül feltétlenül meglesz az esküvő, mert 22-én már vissza akarnak térni a Berengaria-val Amerikába. Eddigi házassága egyébként ifjukori botlás volt csak, de ez a mostani már komoly. Ő megmarad a házassága után is a filmpályán, a herceg pedig olajügynök marad. Az intervjut azzal fejezte be, hogy nagyon boldog. Igy állanak e pillanatban a dolgok, egészen addig, mig Pola Negri meg nem változtatja elhatározását. Mert azt nyilatkozatában sem mondotta, hogy ez a házassága örökké fog tartani.

— **Milyen idő várható?** A meteorológiai intézet jelentése szerint száraz és főleg éjjel még igen hüvös idő várható, helyenként éjjeli fagy.

— **Boneu prefektus Bucurestiben.** Boneu Vazul megyei prefektus ma délután hivatalos ügyek intézésére Bucurestibe utazott. A prefektus több napig marad távol.

— **Kormányválság Görögországban.** Athénből jelentik: A kormány kebelében ujabb válság tört ki, mert Mihalokopulos kijelentette, hogy lemond, ha Politist nem nevezik ki párisi követté.

— **Szerencsés repülőkatasztrófa.** Bucurestiből jelentik: Egy bucuresti-i repülőgép Gardenita községben, Turnu-Severin mellett, néhány száz méter magasságból lezuhant. A pilóta csodálatosképen sértetlenül megmenekült.

— **Az aradi vasuti viadukt kijavitása.** Megirtuk legutóbbi számunkban, hogy az aradi viadukt járhatatlan állapotban van, a vasszerkezet megrozsdásodása miatt. A megjavitás a CFR. kötelessége volna, azonban a CFR. aradi üzletvezetősége leszögezte, hogy annak összegét nem vette fel az idei költségvetésébe. Miután a viadukt megjavitása a város szempontjából rendkivül fontos, Angel István dr. polgármester intézkedett, hogy kezdjék meg mihamarabb a javitási munkálatokat, amelyeknek összegét a város hajtja majd be a CFR-től.

Uj vizsgálat indul a Juhos-ügyben.

Piso vezérfelügyelő ismét Timisoarára érkezett. — Az óriási Juhos-vagyonból aligha marad valamije a Juhos-árvának.

(Saját tudósitónktól.) A nagy feltünést keltő Juhos-ügy eddigi fázisai már eléggé meggyőztek mindenkit arról, hogy meglepetések sohasem lehetnek kizárva. Az ügy oly szövevényes, hogy a nyilvánosság tulajdonképen nem is tudja, hogy a vizsgálat melyik ágában is folyik. A meglepetések sorozatát, mint emlékezetes, Piso igazságügyi felügyelő szereplése inditotta meg az ügyben. Piso akkoriban hosszabb ideig végzett kihallgatásokat Timisoarán és az ő akciója nyomán tartóztatta le váratlanul Bradescu Virgil vezetőügyész Deutsch Ferencet.

Most tehát ujabb érdekességeket igér az a hir, hogy Piso vezérfelügyelő ismét Timisoarára érkezett és már holnap ujabb vizsgálatot kezd.

Ami a Juhos-ügy ugynevezett „árvaszéki" részét illeti, ott ugylátszik nem várhatók ujabb fejlemények. A tábla Dinescu—Dimitrescu—Lahovary-tanácsa már foglalkozott a letartóztatott árvaszéki tisztviselőkkel és valamennyi számára helybenhagyta a vizsgálati fogságról szóló végzést.

Érdekes, hogy amig a vizsgálat bünügyi része mindenkit érdekel, addig szinte teljesen elterelődött a figyelem a Juhos-ügy tulajdonképen legtragikusabb sorsu szereplőjéről: a kiskoru Juhos Erzsébetről. A vizsgálóbiró kérelmére, amig a vizsgálat teljes befejezést nem nyer, a Juhos-vagyon jelenlegi állapotáról még azok sem adnak információkat, akik hivatalos minőségben betekinthetnek az iratokba. Annyi azonban tény, hogy a hitelezők napról-napra jelentkeznek és az eddigi számitások szerint valószinü, hogy ha a hitelezőket mind kielégitenek, akkor a kiskoru javára a legendás Juhos-vagyonból egyáltalában semmi sem marad. Igy lesz a kis Juhos Erzsébetből a nagy szenzációt jelentett ügy legsajnálatraméltóbb szereplője.

— **Goga belügyminiszter a blaji ünnepen.** Blajról jelentik: Az 1848-as események, mint ismeretes, Erdély románságát is megmozgatták. Az erdélyi románság püspökei elnöklete alatt 1848. május 15-én Balázsfalva mellett, a szabad ég alatt összegyült és a román nemzet elismerését és egyenjogusitását kérte. Ennek a napnak az emlékét ünnepelték meg tegnap ugyanazon a réten, amelyet az 1848-as események óta a Szabadság mezejének, Campul libertatii-nak neveznek. Szombaton délután kezdődött az ünnepség tornagyakorlatokkal és sportversennyel. Tegnap reggel Suciu görög katholikus metropolita Te Deumot celebrált. Utána Goga Octavian belügyminiszter lépett a szószékre és költői gondolatokban gazdag, óriási sikerü beszédében méltatta a történelmi gyülés jelentőségét, majd dr. Lupu parasztpárti vezér beszélt és végül egy diák elmondotta Barnutiu Simonnak a gyülésen mondott teljes beszédét. Délben egy órakor a görög katholikus érsekségen ünnepi ebéd volt, amelyen Goga belügyminiszter ujból felszólalt. Délután cserkészgyakorlatokkal ért véget az ünnepély.

— **Román nők országos kongresszusa.** Chisinauból jelentik: Tegnap délután kezdődött meg Chisinauban az ortodox román nők szövetségének országos kongresszusa. Az ünnepélyes megnyitóra Chisinauba érkezett Elena hercegnő is. A fenséges vendéget a nőszövetség vezetőin kivül Gurie püspök fogadta, aki áldást mondott a királyi ház tagjaira. A megnyitó beszédek elhangzása után az ülést felfüggesztették és a kongresszus résztvevői, a hercegnővel az élén, megjelentek a chisinaui kisdedóvó felavatásának ünnepségén. A csöppnyi gyermekek számára létesitett humánus intézmény nagyban megnyerte Elena hercegnő tetszését és hosszasan válaszolt Gurie püspök és Alexandrina Cantacuzino hercegnő, szövetségi elnöknő üdvözlő beszédeire és köszönetét fejezte ki a szövetség vezetőségének és tagjainak áldásos munkájuk miatt, amelynek legujabb bizonysága a közadakozásból létesitett kisdedóvó modernül berendezett hatalmas épülete. Ezután az apró gyermekek virággal a kezükben járultak a hercegnő elé, aki mosolyogva fogadta a kicsinyek szeretetteljes köszöntését. A kongresszus mai második ülésnapján Elena hercegnő és Cantacuzino hercegnő elnököltek. Elsőnek Gurie püspök, utána Chisinau polgármestere, Teodorescu tartott beszédet. Végül Petrovici közoktatásügyi miniszter magas szárnyalásu beszédével ért véget a mai nagygyülés.

— **Az aeronautikai szövetség elnöke Bucurestiben.** Bucurestiből jelentik: Ma Bucurestibe érkezett repülőgépen Laveaux, a nemzetközi aeronautikai szövetség elnöke.

— **Románia uj kereskedelmi hajói.** Bucurestiből jelentik: Valeanu közlekedésügyi miniszter elnökletével tegnap megtartották az árlejtést a román kereskedelmi hajózás számára szükséges ujabb hajók épitése ügyében. Az eredmény még ismeretlen, de a Lupta azt hiszi, hogy valószinüleg ujabb árlejtést tüznek ki, amelyen más külföldi cégek is résztvesznek az eddigieken kivül.

— **Aradváros vezetősége védi a piac vásárlóközönségét.** A tavaszi szezon beálltával az aradi piacon kezdik árusitani az uj főzelékeket. Természetesen a kofák magas árakat kérnek az egyes uj terményekért. A város vezetősége ezért elhatározta, hogy megfelelő rendszabályokat léptet életbe és megakadályozza a fogyasztóközönség kizsarolását.

— **A vándordijnyertes aradi Gutenberg-dalkör által pünkösd vasárnapján este a Kulturpalotában rendezendő nagyszabásu hangverseny** müsorának összeállitásán most fáradozik a rendezőség, hogy a dalt és zenét kedvelő közönségnek minél feledhetetlenebb estét szerezzen.

— **Aradi biró előléptetése.** Az igazságügyminiszter egy ma leérkezett rendeletével Moldovan Sabin albirót az aradi törvényszékhez birónak nevezte ki. Az előléptetés hire osztatlan megelégedést keltett, mert a fiatal biró szimpatikus modorával és szakképzettségével kollégái becsülését is kiérdemelte. Moldovan Sabin ma délben tette le a birói esküt Barbura Sever dr. törvényszéki főelnök kezeihez.

— **Felmentés a csalárd bukás vádja alól.** Az aradi törvényszék Orezeanu—Moldovan-tanácsa ma itélkezett a nemrégiben megszünt „Luvrul" divatáru cég volt tulajdonosai, Singer Jenő és Neuman Rudolf ellen csalárd bukás büntette cimén emelt bünperben. A mai főtárgyalás során dr. Fuchs Albert védő kifogást emelt az ügyészi vádirat ellen és kétségbevonta, hogy a vádlottakkal szemben a csalárd bukás büntette fenállna, miután ezt illetőleg a büntett kritériuma megkivánja, hogy az illető vagyonbukott cég ellen csődeljárás legyen folyamatban. Ez a körülmény jelenleg pedig már nem áll fenn, miután a hitelezők időközben visszavonták a csődkérelmet. Kérte annak megállapitását, hogy Neuman Rudolf a vádpontok egyikét sem követhette el, annál is inkább nem, mert nem lévén szakember, az üzlet vezetésében csak passziv része volt s hivatkozik több tanu vallomására, valamint a vizsgálat megállapitására, hogy a hamis könyvvezetést és az áruk elrejtését egyedül Singer Jenő követte el. A törvényszék ezután kihirdette itéletét, amely szerint Neuman Rudolfot az ellene emelt vád és következményei alól felmenti, azonban azt Singer Jenővel szemben továbbra is fentartja. Miután azonban Singer a megállapitások szerint megszökött az országból és jelenleg is ismeretlen helyen tartózkodik, az eljárást ellene egyelőre nem lehet lefolytatni.

— **A francia köztársaság elnöke Londonban.** Londonból jelentik: Doumergue köztársasági elnök és Briand külügyminiszter ma Londonba érkeztek az angol király meglátogatására. Az angol sajtó nagy fontosságot tulajdonit a látogatásnak. Hir szerint tárgyalások indulnak meg a Rajna-kiürités, az albán és kinai eseményekről.

Jön! Jön!

Ezredes úr három lánya

szerdától az aradi Apolloban

— **Különös kavarodás két aradi lakás körül.** Fordulatos és érdekes lakásügy foglalkoztatja mostanában Arad társadalmát. Az eset, amely szinte mosolytderitően világitja meg itteni lakásviszonyokat, a következő. Kepes József gyógyszerész, az Azurol-gyár igazgatója, aki a Vulcan (Kazinczy)-ucca 6. szám alatt lakott, február 12-én szerződést kötött dr. Czárán Gézánéval, a Bulevardul Carol I. 75. számu ház tulajdonosával, az első emelet 5 szobás lakására, amelyben azelőtt a szerencsétlen véget ért özvegy Mandlné lakott. Február 14-én a lakáshivatal jóváhagyta a szerződést és kiadta a bont, Kepesék pedig április 29-én beköltöztek uj lakásukba, amelyet fokozatosan tataroztattak és tataroznak most is. Kérte ezt a lakást Dumitrescu Tralan őrnagy is, azonban mivel öt szobás lakás a törvény értelmében nem rekvirálható, az őrnagynak a bizottság Kepes volt Vulcan-uccai lakását itélte oda. Ennek a háznak tulajdonosa, Hőnig Lenke azonban közben Trithaller épitész utján kivitte, hogy a lakást mentesitsék a rekvirálás alól és abba Trithaller költözik be. A minisztérium erre leiratot küldött a rekviráló bizottságnak és abban azt mondja ki, hogy Kepes maradjon meg a Vulcan-uccai lakásban, Dumitrescu pedig foglalja el a Carol-bulvári lakást. A bizottság erre május hó 9-én uj határozatot hozott és elrekvirálta az el nem rekvirálható 5 szobás lakást az őrnagy részére, Kepes ezt megfelebbezte, már csak azért is, mivel régi lakásába nem mehet viszsza. Valószinű azonban, hogy a bonyodalmas ügy békés megoldást nyer, mert ugy hiszik, hogy a bizottságnak sikerült egy ujabb lakást rekvirálnia Dumitrescu őrnagy részére.

— **A Record-autobusz felebbezését Bucurestibe küldték.** Beszámoltunk arról, hogy az aradi Record autobuszvállalat megfelebbezte a város határozatát, amellyel az utvonalat állapitották meg számára. A mérnöki hivatal ma felterjesztette a felebbezést a miniszteriumhoz, amely végleges en dönt az ügyben.

— **Szombaton tartja egyetlen előadását Nagy Endre az aradi Kulturpalotában. Kezdete kilenckor; jegyek Oláhnál.**

— **Az uj bélyegilletéktörvény kapható az aradi pénzügyigazgatóságon.** Az aradi pénzügyigazgatóság közli, hogy az uj bélyegilletéktörvény hivatalos kiadásban megjelent és a pénzügyigazgatóságon kapható. A törvénynek ez a legujabb kiadása teljes indekszet, valamint az utólagos magyarázatokat és függelékeket is tartalmazza.

— **A nyugdijasok egyesületének értesitése.** Értesitjük a CFR. vasuti nyugdijasokat, hogy fél harmadosztályu személyvonat-jegy váltása mellett utazhatnak abban a kocsiosztályban, amelyre arcképes igazolványuk érvényes. Az elnökség nevében: Went Manó.

— **Bedeus-féle zsebmenetrend nyári kiadása május 15-én megjelent.**

— **Városi Zeneiskola Beethoven emlékhangversenye a Kulturpalotában május 22-én, vasárnap d. u. 5 órakor.** Jegyek Sándor Ferencnél.

Rádió-müsor.

Kedd, május 17. Wien: 19.30. Balletelőadás. — **Pozsony:** 18. **Hangverseny.** — **Zágráb:** 20.30. **könnyü esti** zene. — **Milano:** 20.45. Operettelőadás. — **Prága:** 21.20. **Szórakoztató zene.** — **London:** 21.40. Szimfonikus hangverseny. — **Leipzig:** Szimfonikus hangverseny. — **Stuttgart:** 20. Balladaest. — **Frankfurt a. M.:** 20.15. Zenekari hangverseny. — **Róma:** 21.10. Olasz zeneest. — **München:** 21.30. Zenekari hangverseny. — **Budapest:** 9.30, 12. és 15. Hirek. 17.02. Zongora-kvartett. 19. Operaelőadás. 22.30. Cigányzene.

Poloskà irtást, parketta surolást, szőnyeg porolást vállal **LOVAS** lakástisztitó, ARAD, Str. OITUZ 111.

Férjtelenségre itélték az angol hivatalnoknőket.

A községi és állami tisztviselőnők Angliában nem mehetnek férjhez. — az angol alsóház ragaszkodik ehhez a törvényhez.

(Az Aradi Közlöny londoni tudósitójától). Robert Newmann képviselő inditványt nyujtott be, hogy töröljék a törvényekből azt a szakaszt, amely megtiltja a községi és állami hivatalokban levő nőknek, hogy férjhez menjenek, másszóval, ha a tilalom ellenére férjhez mennek, le kell mondaniok hivatalukról.

— Ez nemcsak igazságtalanság — jelentette ki Newmann képviselő — hanem barbárság is. Ma a férfiak nem tudnak annyit keresni, hogy a feleségüket is eltarthassák és igy az asszony is kénytelen dolgozni. No most már mi történik a gyakorlatban?

A szónok eseteket sorol fel, amelyeket ő erkölcsteleneknek bélyegzett. Ezek szerint egyes állami hivatalnoknők és tanitónők, akik férjhez mehettek volna, de a tiltó paragrafus miatt ezt nem tehették, leányok maradtak ugyan, de azért mégis... asszonyok lettek.

— Ez a paragrafus — ugymond — egyenesen házasságonkivüli szekszuális életre buzditja a hivatalnoknőket. De ettől eltekintve, mi jogon merjük azt mondani a tanitónőnek, hogy ha te férjhez mész, akkor nem vagy többé alkalmas a tanitásra. Hiszen a közoktatásügyi minisztérium első államtitkára szintén nő, még pedig férjes nő.

Bourno kapitány, az oxfordi egyetem képviselője a javaslat elvetését inditványozta.

— Ha a nő férjhez ment — argumentált a kapitány — akkor a családi tüzhelynél van a helye. Vagy anya valaki, vagy dolgozó nő, kettő egyszerre nem lehet.

E pillanatban mozgolódás támadt a munkáspárt padjain, majd felállott Wemmer munkáspárti képviselő s igy szólott:

— Ugylátszik, a kapitány ur nem tudja, hogy naponta millió és millió férjes asszony dolgozik a gyárakban és műhelyekben és a földeken. Ezeknek a munkáját elfogadják annak ellenére, hogy férjhez mentek s nem figyelmeztetik őket arra, hogy a férjes asszonynak a családi tüzhelynél a helye.

A vitába most Lady Astor, az első női képviselő is beleelegyedett.

— Egyszerüen nevetségesnek kell mondanom azt az állitást — kezdte a beszédét — hogy férjes nőket vagy az anyákat nem tekintik olyan munkaerőknek, mint amilyenek a férfiak. Én ismertem olyan nőket, akik két gyermeket szültek egy esztendőben, de azért a munkaképességük és az intelligenciájuk vetekedett azoknak a képviselő uraknak a munkaképességével és intelligenciájával, akiket itt magam körül látok.

Lady Astor után Macquisten képviselő jelentkezett szólásra.

— Az én tapasztalatom — szólt — nem egyezik meg Lady Astor tapasztalataival. Az én tapasztalatom az, hogy egy nő sokkal jobban kifejtheti a képességeit a családi otthon körében, mint a népgyüléseken vagy akár a képviselőházban.

— Célzás akar ez lenni? — kérdezte kipirulva Lady Astor.

— Nem lehet célzás — bujt ki a válaszadás alól Macquisten képviselő — mert hiszen a házszabályok tiltják a személyes célzásokat.

Macquisten képviselő rendületlenül folytatta feministaellenes beszédét és többek között a nőtlen férfiaknak mondott egy kis prédikációt.

— Akárhány férfi van — mondta mosolyogva — aki csak azért házasodik meg, mert nincs pénze és a hozományból akarja magát „helyrehozni". Ezeket a férfiakat én tisztelettel arra figyelmeztetem, hogy inkább vegyenek fel kölcsönbe pénzt, mert ez a kölcsönpénz sokkal olcsóbb, mint a . . . hozomány.

A jelenlevő nőképviselők izgatottan szóltak közbe és csak az elnök vetett véget a kontraverziának.

A kormány részéről McNeil államtitkár nyilatkozott.

— A kormány ellenzi a javaslat elfogadását — jelentette ki — még pedig azért, mert ha elfogadnák e javaslatot, akkor leányokat egyáltalán nem alkalmazhatnának a hivatalokban, vagy az iskolákban. Most csak azért nevezik ki őket, mert tudják, ha férjhez mennek, akkor el lehet őket küldeni.

A javaslat mellett hatvannégyen szavaztak, mig ellene nyolcvanketten. A többség tehát elvetette Newmann képviselő inditványát.

Mükedvelő-előadás Ghiorocon.

A ghioroci katolikus templom festése javára két jól sikerült előadást rendezett a község ifjusága.

(Arad, május 16.) A Ghiorocon (Gyorokon) rendezett mükedvelő-előadások mindig eseményt jelentettek a hegyaljai községekben, mert ennek a kedves és élénk községnek ifjusága által megrendezett estélyek nemcsak szórakozást, kulturélvezetet nyujtottak, hanem áldozatot hoztak a jótékonyság oltárán is. A szombat este tartott mükedvelő jövedelmét a római katolikus templom festési költségeinek fedezésére forditják. Az előadás, amely jóval több volt, mint mükedvelők próbálkozása, sőt egyes számai határozottan müvészi nivón állottak, szombat este fél kilenc órakor kezdődött. A müsort Juhász József ötletes konferansza vezette be, amely után Mészáros Sándor aktuális strófákat adott elő, amelyek a község ismertebb embereiről mondottak el intim dolgokat. A közönség sokat mulatott az aktuális strófákon, amelyeknek szerzője Juhász József volt. Ezután az „Vb. osztály" cimü, rendkivül szellemes vigjáték következett, amelyben Merschenbach Matus, Lauro Manci, Kvitt Lily, Kvitt Hedy, Szeghő Magda, Masznyik Gizi, Biszák Sári, Lukinich Teri és Székely István játszottak. Minden szereplő külön-külön megérdemelte azt a hatalmas tapsot, amely játékuk után felhangzott.

Ányos Blanka Kiss József: A rab asszony cimü költeményét szavalta el és a szünni nem akaró taps után néhány Ady-költeménnyel bizonyitotta kiváló előadóképességét. A zeneszerző cimü bohózatban Gladis Péterné, Tauszig Béláné, Lauro Manci, Veress József, Hesz Géza és Lüdke Károly játszottak és minden jelenetüket taps kisérte. Lauro Manci, Szeghő Magda, Merschenbach Matus, Hesz Géza, Lüdke Károly és Curutiu Ilie román táncot táncoltak nagy tetszés mellett. A Miskából pesti fiu lesz cimü tréfában Székely István, Tauszig Béla, Merschenbach Matus és Masznyik Gizi arattak megérdemelt sikert. Gladis Péterné és Lauro Manci szép énekszámaiban gyönyörködött ezután a közönség, majd Szeghő Magda és Hesz Géza nagyszerü apacstánca következett. A müsor utolsó száma Az orr cimü ötletes tréfa volt, amelyet Tauszig Béláné, Juhász Józsefné, Biszák Sári, Székely István és Tauszig Béla adták elő a hallgatóság élénk tetszése mellett. A nagyszerüen sikerült müsort vasárnap délután megismételték és mindkét előadásban teljesen zsufolt nézőtér gyönyörködött.

NAGY ENDRE konferál az aradi Kulturpalotában május 21-én, este 9 órakor. Jegyek: Oláhnál, Arad.

Ha sulyt helyez szépségre és tisztaságra, burkoltassa körül
konyháját és fürdőszobáját
FEHÉR FAYENCE CSEMPÉVEL,
mert hygiénikus, könnyen tisztántartható javitásra nem szorul és olcsó.
Ára négyszögméterenkint elhelyezéssel együtt: Lej 1000.— Megrendeléseket elfogad!
Schillinger András
egészségügyi berendezések nagykereskedése Arad, Bul. Reg. Ferdinand 47., raktár.

SPORT.

A Kinizsi megsemmisitő győzelme az Ujpest felett

A Haggibor szép játéka legyőzte az AMTE-t. — A Hakoah sulyos veresége a Gloria CFR-től. — Az AAC győzelme Vulcanban.

KINIZSI—UJPEST 4:0 (4:0).

A Kinizsi erőviszonya a külfölddel szemben aztán most már igazán homályos. Mert a csapat zöméből válogatott épp a mult vasárnapon vallott igen csufos kudarcot a jugoszlávokkal szemben, mig most valóban pompás játékot mutatva, összes eredményei egyik legragyogóbbikját érte el a pesti profiliga második, vagy harmadik helyezettjével, az Ujpesttel szemben. Érdekes volt a tegnapi győzelem, mert nemcsak az Ujpestet, ezt a jó márkáju, bár tartalékos profilegénységét kényszeritette térdre, hanem megerősödött ismét a hit a 11 temesvári játékos tudásában. A tartalékos Ujpest azonban erős csalódást keltett, ugyszólván egyetlen embere sem volt helyén. Még a hires Vogl II. sem mutatott semmit. A 10. percben Matek gyenge lövése goal. A 25. percben Steiner I. a második goal szerzője. A 36. percben Semler a harmadik goalt lövi. A 41. perc pedig Hoksáry 11-eséből az utolsó goalt hozza. A 11-esből egyébként csakhamar tettleges inzultus keletkezett, amennyiben Wilhelm I. indokolatlannak tartva a 11-est, a birónak ugrott, Vogl II. akadályozta meg az inzultust. A II. félidőben Jakube tizenegyesét Zombory, mig Wetzer 11-esét Szulik mentik, ugyhogy az eredmény az I. félidő 4:0-ja marad. Kornerarány 9:7 Ujpest javára, ami szemléltetően is kifejezi a kölcsönös támadásokat. Keller biró itélkezésével nem tudott felülemelkedni lokalpatriotizmusán. Fellállitások: K.: Zombory—Hoksáry, Steiner II.—Teszler, Vogl, Steiner I.—Tenzer, Wetzer, Matek, Semler, Rafinszky. — U. Benda (Szulik)—Vogl II., Szaffka—Csontos, Lutz II., Wilhelm I.—Kundler, Wilhelm II., Jeszmás, Jakube, P. Szabó.

•

Tizenegy, személyenként nem nagy klasszsisu legény, de összjátékban pompásat produkáló együttes — ez a Haggibor. Megérdemelten győztek léleknélkül, unottan mozgó ellenfelükön. — Barátságos mérkőzések közül még az AAC megérdemelt győzelme a vulcani Minerul és Targu-Mures revansa Cluj felett, emelkedik ki. Az aradi bajnokság vasárnapi futamán a Hakoah ismét megkapta goaladagját, ezuttal a Gloria CFR volt az ellenfél. Timisoarán a TAC minimális győzelme a Rapid felett — talán a TAC igen gyenge formája miatt — kissé meglepetés. A Polytechnikum továbbra is szivósan halad a Kinizsi nyomában, amelyben legujabban a TMTE felett aratott győzelme erősiti meg. A Banatul pedig a ZsSE-t verte a ZsSE-re jó fényt vető egy goaldifferenciával. — Oradean derby-nap volt, amelynek során a NAC-nak sikerült megverni a Törekvést. — **Eredmények:** Arad: Haggibor—AMTE 1:0 (1:0). Barátságos. Gloria-CFR—Hakoah 6:0 (1:0). Bajnoki. Tricolor—Wacker 7:0 (4:0). II. o. bajnoki. Tricolor—Hakoah 5:1 (0:1). AMTE—Gloria-CFR 3:1 (0:1). Ifj. bajn. Vulcan. AAC—Minerul 2:1 (2:0). Barátságos. Timisoara. TAC—Rapid 1:0 (1:0). Polytechikum—TMTE 3:1 (0:0). Banatul—ZsSE 1:0 (0:0). Bajnokiak. Oradea. NAC—Törekvés 1:0 (1:0). Bajnoki. Brasov. Brasovia—Olympia 6:0 (4:0). Coltea—BMTE 2:2 (1:0). Bajnokiak. Targu-Mures. Targu-Mures—Cluj 3:1 (1:0). Városközi. Satu-Mare. Törekvés—Olympia 3:2 (1:0). SzSE—Barkochba 3:2 (1:1). Serlegmecccsek. — **Külföldi eredmények:** Budapest. Profik—Amatőrök 10:2 (3:0). Válogatott mérkőzés. Vasas—Budai 33-asok 4:2 (3:1). Bajnoki. — Szeged. Bástya—WSC (Wien). 3:2 (0:2). Nemzetközi. — Brünn. Hungária—Zidenice 5:1 (4:0). Nemzetközi. — Bécs. Admira—Wacker 3:0. Rapid—Brigittenauer AC 1:0. Simmering—Austria. 8:2. WAC—Wienna 2:1. Bajnokiak. — Az Admira lett a bécsi liga győztese.

VADEMBER.
Cowboy film.
Ma, kedden az Urániában.
Főszerepben: TOM MIX.
Az előadások 1/2 5, 6, 1/2 8 és 9-kor kezdődnek

Közgazdaság.

Zürichben 3.28'50, Párisban 16.20 a lei

Helyi valutaárak. (Május hó 16.) *Kifizetések:* Berlin 39.55, Amsterdam 66.80, Newyork 166.50, London 811, Páris 6.34, Milanó 9.15, Prága 4.95, Budapest 29.10, Zágráb 2.93, Bécs 25.98, Zürich 32.10. — *Áru:* Márka 39, dollár 166, francia frank 6.50, lira 9, cseh korona 4.90, pengő 29, dinár 2.90, osztrák schilling 23.50. — *Pénz:* Márka 38, dollár 164, francia frank 6.30, olasz lira 8.80, cseh korona 4.80, pengő 28.50, dinár 2.85, osztrák schilling 23.

Zürichi tőzsdenyitás. (Május hó 16.) Berlin 123.20, Amsterdam 208.02.50, Newyork 519.96.62.50, London 2525, Páris 20.36.25, Milanó 28.25, Prága 15.40, Budapest 90.60, Belgrád 9.14.50, *Bucuresti 3.30,* Varsó 58.10, Bécs 73.15.

Zürichi tőzsdezárlat. (Május hó 16.) Berlin 123.20, Amsterdam 208.05, Newyork 519.96.62.50, London 2525.50, Páris 20.36, Milanó 28.15, Prága 15.39, Budapest 90.60, Belgrád 9.14, *Bucuresti 3.28.50,* Varsó 58.12.50, Bécs 73.17.50.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Május hó 16.) *Kifizetések:* Páris 6.52, Berlin 39.40, London 806, Newyork 166.25, Milanó 9.03, Zürich 32, Bécs 23.40, Prága 4.93. — *Valuták:* Napoleon 660, német márka 39.25, leva 1.23, török lira 0.85, angol font 802, francia frank 6.65, svájci frank 32, olasz lira 8.90, drachma 2.22, dinár 2.94, dollár 164.25, lengyel zloty 18.50, osztrák schilling 23.75, magyar pengő 29.50, cseh korona 4.98.

= **A berlini tőzsde fekete péntekje.** Berlinből jelentik: A berlini tőzsdén a fekete péntek után, mára már javult a helyzet, amihez nagyban hozzájárult a hasszenkulláció fedezési vásárlá-

Erzsébet Mozgó
Ma d. u. 6, 1/2 8 és 9 órakor
RIN-TIN-TIN.
(A halálcsapda.)
Szenzációs és érdekfeszitő filmsláger, amelyben Rin-Tin-Tin, a hires farkaskutya a főszerepet játszva.
Csütörtöktől: A NAGYÉBRESZTŐ
Pazar kiállitásu filmsláger.
Jön! Dr. Caligari. Conrad Veidt-al. Jön!

sa. Ma már nyilvánvaló, hogy a nagy árfolyamesésnek nem csak vesztesei, hanem boldog nyerői is vannak. A dolgok további fejlődésére természetesen legnagyobb kihatással a szerdai kifizetési nap lesz, amelyen ki kell egyenliteni az árfolyamkülönbségeket. Hir szerint 300 millió márka lefizetéséről van szó, ami erősen igénybe veszi a bankok teljesitőképességét. Remény van azonban arra, hogy nagyobb fizetésbeszüntetésekre nem kerül sor.

= **Védekezés a szőlőbetegségek ellen.** Knechtel Vilmos szőlészeti inspektor és Lóránt László, a csálai állami gazdaság igazgatója a szőlőmoly és liszharmatról tartott régebbi előadások kiegészitéseképen tegnap délután Maderaton ujabb előadást tartottak a szőlőbetegségek elleni védekezést illetőleg. Knechtel Vilmos a védekezés módjairól tartott nagysikerü előadást, mig Lóránt László a védelmi anyagokkal való kisérletezést gyakorlatilag mutatta be. A jelenvolt nagyszámu gazda és szőlőbirtokos elismeréssel adózott a szakszerü előadónak és a szakavatott kisérletezőnek. A kisérletezés Popescu Adrian főesperes szőlőjében folyt le.

Voronoff-mütet Aradon.

(Arad, május 16.) Három nivós orvosi előadás volt tegnap Aradon. Az első két előadás iránt főleg az aradi orvosok érdeklődtek, miután azok kizárólag szakkérdéseket tárgyaltak. A harmadik előadás azonban, amelyet dr. Jacobovici cluji professzor tartott a kulturpalotában, már a közönség körében is általános érdeklődést keltett, miután a szervek átültetését és ezzel kapcsolatban a Voronoff-féle kezelés volt az előadás tárgya.

Az aradi szülészeti klinikán elsősorban dr. Tatár Coriolán cluji orvos-tanár tartott előadást az aradi Orvosszövetség tagjainak a vérbaj elleni küzdelemről és a különböző uj kezelési módokat ismertetett. Utána dr. Nitescu az insulinról és annak hatásáról mondotta el értékes megfigyeléseit. A kulturpalotában igen szépszámu közönség hallgatta meg dr. Jacobovici professzor előadását. A cluji egyetem orvostanára leszögezte, hogy nemesebb szerveket eddig nem sikerült még átültetni, a kutatások itt még a kezdet-kezdetén állanak. A Voronoff-féle mütétek sem olyan tökéletesek, mint ahogyan azt hiresztelik, mert nem mindig sikerülnek azok. Ennyi volt, amennyit az előadás Voronoffról szólott, majd rátért a vérátömlesztésre és elmagyarázta, hogyan hajtják azt végre.

Majd a csont, izom és bőrátültetés módjait magyarázta és végül ismertetett egy csontoperációt. Az orvostanár előadását, amelyet vetitett képekkel tett a közönség számára könnyebben érthetővé, nagy érdeklődéssel hallgatták végig.

Arad főterén,
a Minorita templommal szemben
2 nagy uccai és 1 nagy udvari szobából álló
I. emeleti helyiség azonnal kiadó.
Üzletnek, irodának, szalónnak, mühelynek rendkivül alkalmas.
Bővebbet az Aradi Közlöny kiadójában

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.
Cenzurat: Prefectura Judetului.

Mozi.

xx Még egy napig nevethet Arad közönsége azon a nagyszerű vigjátékon, melyet „Kiki" cimen ma, kedden utoljára vetit az aradi Apolló mozgószinház. Az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

xx A világ legujabb eseményeit vetiti minden előadás előtt az aradi Uránia mozgószinház filmzsurnálja.

xx „Ezredes ur három lánya" a cime annak a bübájos német vigjátéknak, melyet szerdától vetit az aradi Apolló mozgószinház. A katonai élet hamisitatlan humora tör elő a filmből és minden jelenete a fius lányok vidám életét ismerteti meg a nézővel.

xx A legjobb cow-boy film az aradi Uránia mozgószinház müsordarabja. a Vadember olyan szenzációkat produkál, hogy bámulatba ejti a nézőt. Az előadások fél 5, 6, fél 8 és 9 órakor kezdődnek.

xx Egész Arad ott lesz az Ezredes ur három lánya cimü nagyhatásu vigjáték bemutatóján, mely szerdán lesz az aradi Apolló mozgószinházban.

A kiadóhivatal üzenete.

X. Y. Oradea. Jelzett levéi nem érkezett meg. Most küldött hirdetést leközöljük, 52 lei t kérünk.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közlöttekért nem vállalunk felelősséget.

ÓVÁS. Miután a Rotár Aurel Str. Marasesti (Kossuth-u.) 77. sz. alatt levő füszerüzletét átvenni szándékozom, felhivom az esetleges hitelezőket, hogy netaláni követeléseiket nálam 3 napon belül jelentsék be. Ellenkező esetben semminemü adósságért felelősséget nem vállalok. Arad, 1927. május 17.

Schiopu Jánosné,
Str. Doamna Balasa 158.

„DERBY" cipőüzlet
Arad, Piața A. Iancu (Szabadság-tér) üzlete **junius 1-én megszünik,** áthelyezett üzletünk (Bul. Regina Maria) Dáciával szemben **megnyilt.** 16796

Köszönetnyilvánitás.

Mindazoknak, kik szeretett édesapánk

Kriszt Viktor

temetésén résztvettek koporsójára virágot helyeztek, részvétük kifejezésével bánatunkat enyhiteni igyekeztek, ezuton mondunk hálás köszönetet.

2648 A gyászoló család.

GRADO tengeri fürdő
כשר TRIEST-nél כשר
HÄNDLER-Pensio (Villa Lydia). Szigoruan orth. rituális konyha. — Saját metsző. — Mérsékelt árak.
Bejegyezve a „Hamburger Verein für Rituelle Speisehäuser"-nél. 2418

Rácz és Benda fényképészeti műtermében Str. Eminescu 32. (Deák F.) Krispin-ház. Olcsó áron készülnek elsőrendü művészi kivitelü fényképfelvételek ugyszintén nagyitások, gyermekfelvételek és igazolványképek. 2654

Arad, Str. Marasesti (Kossuth-u.) 11.
Arany koronák, fogak garantált arany árbja 350—400 lej. Fém koronák — fogak darabja 100 lej. (Randolf, Victoria, Kosmos anyag)
FOGASZAT!
Fehérfogak kautschukra darabja 50 lej. Foghuzás (Injektiós érzéstelenitéssel) 40 lej. — Vidékieknek megrendelések 24 órán belül eszközöltetnek. 495
Frida D'MOUDJALLED
vizsgázott fogásznő

ELADO
belvárosban ujonnan épült teljesen modern 5 szobás
magánház
azonnal elfoglalható lakással.
Bővebbet **Dr. Kelemen Gábor** ügyvédnél Str. Eminescu (volt Deák Ferenc-ucca) 2, 2617

Figyelem! Figyelem!
Bartolf Mihail géplakatos
Arad, Str. Ioan Calvin No. 16.
Mindennemü mezőgazdasági gépek szakszerü és felelősség melletti javitását vidéken is elvállaljuk. Ugyanitt autogén heggesztés. 2571

Anyuka!
Én csak „LYA"-vajat eszek.

Hasfüzők, sérvkötők
csipőszoritók, Olimpia-kombinék, melltartók mérték szerint pontosan készülnek: 2612
MARTIN I.
ujonnan áthelyezett üzletében, Arad, Str. Românului (Zrinyi-ucca), Korányi csemegeüzlettel szemben. — Kesztyük tisztitását és javitását olcsón végzi.

Emeric Lipták Imre épület- és bútorasztalos Arad, Str. Mărășești 16. — Vállal e szakmába vágó minden munkát elsőrendü kivitelben, jutányos árért.

Italmérési engedéllyel rendelkező vendéglőst 2564
keresünk II. osztályu forgalmas helyen lévő vendéglőhöz, **teljes berendezésel és lakással,** azonnal elfoglalható. Bővebbet: **RITTER,** Teleky-ucca 24. sz.

Ha Budapesten lesz dolga,
ne mulassza el megtekinteni a **„Solymosi Képszalont"** (IV., Kossuth Lajos-ucca 8 sz., II. 4.) ahol a legismertebb **festőmüvészek** eredeti alkotásai, világhirü grafikusok rézkarcai és kiváló magyar szobrászok bronzöntvényei **a legnagyobb választékban** találhatók és **a legelőnyösebben vásárolhatók.** 2567

7 folyóméter nyitott állvány eladó. 2658
Bővebbet az Aradi Közlöny Kiadójában.

Legjobb és legolcsóbb ásványviz a **Lippafüredi „APOLLO"** gyógy- és borviz. Kérje mindenütt. Városi és megyei főlerakat i
Merkler és Weiner
füszer- csemege- és terményüzlet Arad, Str. Mărășești No. 12 (volt Kossuth-ucca.) 2431

Bankkölcsönöket
aradi házakra és környékbeli földekre legelőnyösebb feltételekkel betáblázás mellett folyósitatok.
HAASZ ALBERT irodája
Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 12. sz.

Arad mellett egy 8 járatu magasőrlésü, 24 óránként 180 métermázsa buzát őrlő, Diesel nyersolajmotor hajtásu
műmalom,
folyó évi julius hó 1-től bérbeadó
Uradalmi igazgatóság
Andrei Saguna (Ötvenes), u. p. Arad, 3. számu postahivatal. 2576

A „Polgár"-féle cementárugyár
(A. Polgár și Soc. Gen. de Constructiune și Lucrări Publice)
Timișoara, III., Bulv. Carol (Hunyady-ut) 46. sz. Telefon 77.
tisztelettel értesiti a t. c. közönséget, hogy az üzemet teljes mértékben ismét felvette és ajánlja készitményeit elismert elsőrangu minőségben:
Cement- és mozaiklemezek, 2504
Betoncsövek- és előfejek,
Lábazati lemezek, léposőtök- és pihenők,
Bruckner- és Stoltze-féle lemezek,
állandó dusan felszerelt raktár mindennemü cementárukban és a szakmába vágó összes cikkek gyártása.

Ön is tudja, hogy kitünő minőségü Coventry Royal, Göricke, Dürkopp, Waffenrad és Puch kerékpárokat vehet
részletfizetésre HAMMER VILMOS
szaküzletében Arad, Piața Avram Iancu 5-6. (Szabadság-tér)

Tisztelettel kérem a t. házi- és lakó urakat, hogy a fütési idő megszüntetésével,

cserépkályha tisztitási és javitási, valamint átalakitási munkálatokat

lehetőleg már most, legkésőbb az ősz idő beköszöntése előtt eszközöltetni sziveskedjenek.

Teljes tisztelettel:
MACSKÁSY SÁMUEL,
cserépkályhás,
2659 Bul. Regina Maria (Andrássy-tér) 19.

MINISTERUL JUSTITIEI
COMISIUNEA DE NATURALIZĂRI

Conform art. 23 din legea privitoare la dobândirea și pierderea nationalității române, se publică următoarea cerere de naturalizare, spre stiința acelora cari ar voi să facă vreo intimpinare, potrivit dispozițiunilor art. 23 din zisa lege.

Domnule Ministru!

Subsemnata văduva lui Iacob Popper născută Rozalia Krausz, casnică, domiciliată în Arad, Str. 29. Decembrie No. 14, în baza actelor alăturate, rog să binevoiți a-mi acorda naturalizarea mea, deoarece doresc a deveni cetățeană română asa cum a cerut și defunctul meu sot, conform cererei No. 54656—26. V. din anul 1926.

Dos. 368—927. Cu deosebită stimă

văd. lui IACOB POPPER.
2550 nasc. Rozalia Krausz.

HUNGARIA
Nagyszálloda
BUDAPEST,
a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak!
Táviratcim: „HUNGARIOTEL".

KÁVÉHÁZAKBAN, VENDÉGLŐKBEN, ÉTTERMEKBEN KÉRJE MINDIG AZ ARADI KÖZLÖNYT

Költözködők figyelmébe! Lakásának villamos világitását és házi telefon szerelését legolcsóbban rendbe hozza jótálással:
Varga és Rosenfeld villamossági vállalat Arad, Bulv. Reg. Maria 12.
Állandó nagy csillár raktár! — Telefon 808. szám.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudnivaló az apróhirdetésekről: Az apróhirdetések díját szavak szerint számítjuk. — Minden szó hirdetési ára hétköznap 4 lej — bani, vasárnap 6 lej. — Vastagabb betűvel 8 lej, illetve 10 lej. — A vastagabb betűvel kivitt szavakat aláhuzással kell jelezni. — Hirdetéseket d. u. 5 óráig veszünk fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szóig hétköznap 40 lej, vasárnap 80 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, azt minden egyes esetben megváltoztassa, illetve helyesbítse.
* * * * * Hirdetések telefon utján is feladhatók, telefon szám: 151. * * * * *

LEVELEZÉS.

Sajtkésaitók figyelmébe! A legkitünőbb sajt a **schweizi tejoltóval** készül. Hatásos nem romlandó készitmény. **Egger & Co. R.-T. Vegyészeti gyár Cluj.** 6966

CYKLÁMENEM. Édesem! Régen várakoztatsz, mult vasárnap volt születésnapom, utólag telefonon gratulálhatsz. 2649

KÉT urinő komoly diszkrét uriember barátságát keresi ki anyagilag támogassa. Levelet „Szőke", „Barna" jeligére az Aradi Közlöny kiadójába kér. 2651

ALKALMAZÁS.

ES WIRD zum sofortigen Eintritt ein selbständig arbeitender deutscher Stenotypist oder eine tüchtige deutsche Stenotypistin gesucht. Ungarischer Sprache Mächtiger bevorzugt. Anträge unter dem Stichwort „Weltfirma" an die Administration dieses Blattes. 2650

ANYAHELYETTESNEK, házvezetőnőnek, hosszas bizonytványnyal ajánkozik középkoru urinő. Rákosyné, Siria házszám 139. 2603

NÉMET nevelőnőt 5 éves kisfiamhoz keresek magas fizetéssel. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 2633

KERESKEDŐSEGÉD textiles, fiatal, izraelita, küldje ajánlatát Arad, Casuta Postala 57. 10420

TANULÓKAT felvesz Hacker nőiszalon, Str. Consistorului 24. (Batthyány-ucca.) 2648

GAZDASÁGBAN jártas független urinő házvezetőnői állást keres, lehetőleg vidéken. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2647

LAKÁS.

ARAD FŐTERÉN, a Minorita templommal szemben 2 nagy uccai és 1 nagy udvari szobából álló I. emeleti helyiség azonnal kiadó. Üzletnek, irodának, szalónnak, műhelynek rendkivül alkalmas. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

KÉT—HÁROM szobás modern lakás kerestetik. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 2657

VÉTEL ÉS ELADÁS.

ELADÓ SINGER-VARRÓGÉP, alig használt, igen olcsó áron. Str. Dorobantilor (Urbán Iván-ucca) 26. Neumann-üzlet. 400

VESZEK könyvtárakat, hangjegyeket, festményeket és hegedűket. Kerpel Izsó könyvkereskedése. 7107

HEGEDŰ, lant, cselló, saxofon, harmonika, virágállvány, sezlon, iróasztalok, vitrin tárgyak, gyári és perzsaszőnyegek, diványok, függönyök, szobaberendezések, bőr fotelok, irodai szekrény, rokokó asztalka, tükrök, 3 ajtós szekrények, ebédlő asztalok, különböző székek, antik varróasztalkák, antik szekrények, villanylámpák, festmények, férfi ruhák, porcellánok, vázák, asztalterítők, iróasztalgarniturák, gyermekjátékok, ruhafogasok, selyem paplan, gyermek paplan, disztárgyak stb. eladók. Salgóné, Str. Consistorului 12. (Batthyány-ucca) I. em. jobb. 1000

TEHERAUTÓ eladó N. A. G. 24 lóerős, Megbizott Neuländer si Kohn főposta mellett. 2644

EGYES világos háló, különféle bútorok olcsón eladók. Str. Babes (Kiss Ernő-ucca) 8. 2645

VESZEK MACULATURÁT, kiselejtezett papirokat, ujságokat, folyóiratokat stb. ió árban Kerpel könyvüzlete. 2350

SELYEMRUHÁK és kalapok középtermetre olcsón eladók. Bulv. Regina Maria 10., I. em. balra. 2582

BIZOMÁNYBA KERESEK disztárgyakat, bőröndöket, mű- és antik tárgyakat, komplett szobaberendezéseket, szőnyegeket, közszükségleti cikkeket, férfi ruhanemüt, egyes butordarabokat stb. — Salgóné, Arad, Str. Consistorului 12. (Batthyány-ucca) I em. jobb. 1000

BUTORLERAKATBAN legolcsóbb árban kaphatók: ebédlők, hálószobák. Arad, Str. Eminescu (Deák Ferenc-u.) 3 és Str. Moise Nicoara (Petőfi-u.) 9. 581

MACULATURA PAPIR 5 kilgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

INGATLAN.

VIZIMALOM két járatu, a volt Nádor-csatornán bérbe vagy eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadójában. 2580

ÜZLETEK.

HELYISÉG kiadó műhelynek esetleg raktárnak is alkalmas. Cim Calea Saguna 2. 2640

BULV. Regele Ferdinand 31. (Boros Béni-téren nagy üzlethelyiség kiadó. 2655

BEVEZETETT üzlethez, antik tárgyakhoz értő, tőkével rendelkező, közreműködő társat keresek. Komoly ajánlatokat „2—300.000" jeligére az Aradi Közlöny kiadóhivatalába kérek. 3151

KÜLÖNFÉLÉK.

FARKASKUTYA fiatal, him találtatott. Jogos tulajdonosa Str. Nic. Gligorescu (Munkácsy M.-u.) 5. sz. alatt átveheti, ahol ellátásáról gondoskodnak. 500

Muzsay József
Arad, szinházzal szemben.
Tavaszi árjegyzéke:

Tavaszi divat öltöny	Lej	1600—
Tiszta gyapju öltöny	„	2450—
Covercoot divat öltöny	„	3150—
Felöltő tavaszi ...	„	1950—
Divat ulster	„	2500—
Covercoot ulster vagy raglán	„	3500—
Fregoli kabát ...	„	2200—
Gummi kabát ...	„	860—
Iskola öltöny előirás szerint	„	1740 tól

Divat szabóság!
Nagy posztó raktár!

Arumintavásárról hozott rajzait ajánlja: **Almási előnyomda** Arad, Str. Mărășești 30. (Kossuth-u.)

Cassa de Păstrare Chișineuană Societate pe Acții.

Publicațiune pentru subscrierea acțiilor

Cassa de Păstrare Chișineuană Societate pe Acții in adunarea generală ordinară ținută la 20. Martie 1927. a hotărât urcarea capitalului dela Lei 1,000.000 la Lei 2.000.000 prin emiterea alor 1000 buc. acții noui de Lei 1000 nominal.

Aceasta urcare de capital a fost aprobat de forurile competente cu No. 62122—1925.

Subscrierile se va face pe lângă următoarele condițiuni:

1. La subscrierea acțiilor noui emise, dreptul de opțiune se poate esercita numai de cetățenii români și in primul rând de arționarii vechi pe lângă cursul de Lei 1000 per bucată.

2. Acțiile emise noui, cari nu vor fi subscrise de vechii acționarii, vor fi oferite publicului ne acționar pe lângă cursul de Lei 1100.

3. Subscrierile se vor poate face dela 15. Mai 1927. până la 15. Iunie 1927.

4. Prețul acțiilor subscrise se vor vărsa in trei rate și anume: rata I. acționarii vechi vor plăti Lei 400, iar neacționarii 500 Lei la subscriere, rata II. se va plăti până la 30. August Lei 300, iar rata III. Lei 300 se va plăti până la 30. Octomvrie 1927.

5. Din prețul de Lei 1100, plătit de neacționarii, Lei 1000 se va trece la capital, iar Lei 100 se va conta la spese de emisiune.

Eventualul surplus se va trece la fondul de rezervă.

6. Pentru plătile făcute acționarii vor primi dela data plătirei 18% până la 31. Decemvrie 1927, iar dela 1. Ianuarie 1928. vor benifica dividenda ca și acționarii vechii.

7. Direcțiunea își rezervă dreptul de selecționare.

8. Despre toate solvirile se vor elibe din partea institutului chitanțe provizorii.

Acei acționari cari nu-și vor face plătile la termenul fixat de Direcțiune, nici chiar după 8 zile dela data de când or fost provocați cu scrisoare recomandată, i-și pierd toate sumile deja plătite și pe lângă vinderea acțiilor semnate alor, sumile obvenite astfel se vor adnexa la capitalul de rezervă.

9. După plătirea tuturor ratelor, chitanțele provizorii, la timpul fixat Direcțiunea institutului se vor schimba cu acții noui originale.

Acționarii noui dela 1. Ianuarie 1928. vor benifica in toate drepturile impreună cu vechii acționari.

Chișineu-criș, la 30. Aprilie 1927.

DIRECȚIUNEA
a Cassei de Păstrare Chișineuană s. p. a.
din Chișineu-criș.

Kisjenői Takarékpénztár Részvénytársaság.

Részvényaláirási felhivás.

A kisjenői Takarékpénztár Részvénytársaság 1927. március hó 20-án tartott rendes évi közgyülése elhatározta, hogy alaptőkéjét 1000 darb. egyenként 1000 Lei n. é. uj részvény kibocsátása által egymillió Leiről, kettőmillió Leire emeli fel.

Ezen tőke felemelést az illetékes kormányhatóság 62122—1925. számu végzésével már jóváhagyta és engedélyezte.

Az aláirás a következő feltételek mellett történik:

1. Az uj kibocsátásu részvényekre az elővételi jogot az elnyert engedély feltételei szerint csak román állampolgárok gyakorolhatják, illetve az uj kibocsátásu részvényeket csak román állampolgárok jegyezhetik és pedig elsősorban a régi részvényesek 1000 Lei árfolyamon.

2. A régi részvényesek által esetleg át nem vett uj részvények a nem részvényeseknek ajánltatnak fel 1100 Lej-es árfolyamon.

3. Az elővételi és aláirási jog 1927. május hó 15-től junius hó 15-ig gyakorolható az intézet pénztáránál Chișineu-criș-en (Kisjenőn.)

4. A jegyzett részvények ára három részletben fizetendő és pedig az első részlet fejében a régi részvényesek részvényenként 400 Lejt, az uj részvényesek pedig részvényenként 500 Lejt fizetnek az aláiráskor, mig a második részlet fejében 300 Lej folyó évi augusztus 30-ig a harmadik részlet fejében pedig 300 Lej október 30-ig fizetendő.

5. A nem részvényesek által fizetendő 1100 Lej-es részvényárból 1000 Lej az alaptőkéhez lesz csatolva, a 100 Lei többlet pedig a részvénykibocsátással járó költségek fedezésére lesz felhasználva. Az esetleg fennmaradó többlet a tartaléktőkéhez csatoltatik.

6. Az uj részvényekre teljesitett befizetések után a befizetés napjától 1927. december 31-ig 18%-os kamat megtérítésében részesülnek a részvényesek, mig 1928. január hó 1-től kezdve a régi részvényesekkel egyenlő osztalékban részesülnek.

7. Az igazgatóság fentartja magának a jegyzett részvények elosztási jogát.

8. Az egyes befizetések ideiglenes elismervényen igazoltatnak.

Azon késedelmesen befizető részvényes, ki ajánlott levélbeni felhivás dacára nyolc nap alatt a hátralékos összeget be nem fizeti, a már eszközölt befizetést elveszti és az igazgatóság az általa jegyzett részvények további adása mellett a már teljesitett befizetést a tartaléktőke javára fogja felhasználni.

9. Valamennyi részlet befizetése után az ideiglenes elismervények az igazgatóság által megállapitandó időben uj részvényekkel cseréltetnek fel. Az uj részvények birtokosai 1928 évi január hó 1-től kezdve az üzlet-eredményben a régi részvényesekkel egyenlően részt vesznek.

Chișineu-criș, 1927. április hó 30.

A Kisjenői Takarékpénztár Részvénytársaság
2656 IGAZGATÓSÁGA.

Nyomatott az Aradi Közlöny rotációs gépén. Kiadótulajdonos: Aradi nyomdavállalat.